

Enl. sändlista

Beslut om djurskyddsområden i Östergötlands skärgård

Länsstyrelsen Östergötlands beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 12 § miljöbalken de 114 områden som utmärkts på bifogade kartor, bilaga 1, som djurskyddsområden till skydd för häckande fågel.

Länsstyrelsens tidigare beslut om djurskyddsområden i Östergötlands skärgård 2012-12-13, dnr 511-950-12 upphör att gälla när beslutet vinner laga kraft. Även beslutet 1966-04-14, gällande Simpan i Slätbaken upphör att gälla. Sedan tidigare har besluten om djurskyddsområdena från 1975-01-31, 1983-10-28, 2001-04-27, 2002-06-05 och 2003-06-24 upphört att gälla.

Syftet med djurskyddsområdena

Syftet med skyddet är att upprätthålla och stärka goda häckningsmöjligheter för rovfåglar och kustfåglar i Östergötlands skärgård samt att bidra till att en gynnsam bevarandestatus uppnås för utpekade arter enligt EU:s fågeldirektiv.

Syftet ska uppnås genom tillträdesförbud för att minska mänsklig störning vid häckplatser under fåglarnas häckningstid. Förbud mot jakt införs för att minska störning. Djurskyddsområdenas värde som häckningsplatser för sjöfågel ska upprätthållas genom åtgärder såsom röjning av vegetation och skydds jakt på predatorer.

Föreskrifter

För att tillgodose syftet med djurskyddsområdena beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 12 § miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla.

Inom de områden som markerats på bifogade kartor, bilaga 1, är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd;

1. beträda mark under tiden 1/4 - 15/7 inom områden som markerats med gul begränsningslinje;
2. beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 meter årligen under tiden 1/4 - 31/7 inom områden som markerats med orange begränsningslinje, respektive 1/2 - 15/8 inom områden som anges med röd begränsningslinje;
3. jaga eller föra iland okopplad hund under den tid fågelskyddet gäller under punkt 1 och 2.

Förbuden gäller inte markägare, arrendator eller av hen utsedd person i samband med yrkesutövning, husbehovsfiske, skötsel eller tillsyn av fastighet, nyttjande av sjöbod, jaktstuga eller liknande. Förbuden gäller inte heller statlig eller kommunal tjänsteman med medhjälpare i tjänsteärende, yrkesfiskare med medhjälpare under yrkesutövning, vid av länsstyrelsen tillåten skydds jakt och inte heller för Försvarmaktens behov eller för skötsel och underhåll av anordningar för sjöfart eller befintliga ledningar. Förbuden ska heller inte hindra person som på Naturvårdsförvaltarens uppdrag utför skyltning, tillsyn, naturvårdsåtgärder, skydds jakt, fågelinventering eller annan vetenskaplig undersökning.

Förbudet under punkt 2 ska inte hindra att vid passage komma närmare strand än 100 meter;

- a) sydväst om Höga Bockskär och Rökhus- och Kravskärsklabbarna;
- b) vid Rotsund sydväst om Norrholmen och Törnsholm;
- c) i sundet mellan Skogsbirskär och Hamnklumpen;
- d) mellan Innerö och Svallklabbarna;
- e) mellan Lilla och Stora Horsskär;
- f) i sunden mellan Stora Olsön och Hattö, samt mellan Lilla Olsön och Hamnskärhällarna;
- g) öster om Ålgårdsklabbarna;
- h) mellan Gläpphällen och Björkskär/Skorven;
- i) i sundet mellan Sörö och Kvädöhalvön.

Dessa passager har markerats med svarta pilar på bifogade kartor.

I enlighet med 10 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., är Länsstyrelsen Östergötland naturvårdsförvaltare av fågelskyddsområdena avseende information, skyltning, tillsyn, naturvårdsåtgärder samt uppföljning av fågelförekomst och naturvärden.

Bakgrund och motivering

Länsstyrelsens beslut om djurskyddsområden har tagits mot bakgrund av EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv samt nationella miljö kvalitetsmål om bevarande av den biologiska mångfalden. Eftersom sjöfågelfaunan förändras relativt snabbt över tid med avseende på arter, populationer och häckningsplatser behövs en regelbunden översyn av fågelskyddet. Denna revidering av fågelskyddsområdena innebär en anpassning till de mest aktuella inventeringarna av kustfåglar i skärgården och innebär att några områden tas bort, några kommer till och några enstaka områden får ändrad skyddstid. Beslutet innebär att fågelskyddsbestämmelserna upphör att gälla inom 15 områden om ca 179 ha och att 29 nya områden om totalt ca 241 ha tillkommer. Merparten av områdena kvarstår som tidigare (85 st om ca 2638 ha). Fågelskyddsområdenas omfattning ökar totalt sett med ca 62 hektar till ca 2879 ha i 114 områden. Totalt häckar ca 2400 par av kustfågelarter i nytillkomna områden och ca 110 par häckar i de områden som upphävs.

Skrivningar om undantag, passagemöjligheter och naturvårdsförvaltningen har uppdaterats.

Till grund för detta beslut ligger Länsstyrelsens inventeringar av kustfåglar som genomfördes under häckningssäsongen 2017 samt kompletterande inventeringar 2019-22 i fågelskyddsområden och på andra öar i skärgården. Till kustfåglar räknas här arter i grupperna doppingar, skarv, svan, gäss, änder, vadare, måsfåglar och alkor. En redovisning av inventeringarna finns att få via Länsstyrelsen i pdf-format. I bedömningen ingår också förekomst av rovfåglarna havsörn och berguv. En del uppgifter finns också i Artportalen.

Utöver dessa fågelskyddsområden finns i beslut om S:t Anna naturreservat ett tillträdesförbud 1/4 – 15/8 inom ett större område (1852 ha) längst ut i ytterskärgården omfattande bl.a. Marskär och ett 10-tal smärre skär, på land-delen av Vaggö naturreservat med tillträdesförbud 1/2 - 15/8 samt inom Stjärnö naturreservat i Kattedalsfjärden med tillträdesförbud 1/2 – 15/8.

Kort om förändringar i kustfågelfaunan

För många arter har relativt stora förändringar skett och många av dem har sannolikt med förändringar i födounderlag att göra. Även andra faktorer som t.ex. predation spelar in. Efter de dryga 40 år som Länsstyrelsen följt kustfågelbestånden kan konstateras att fåglarna är en bra indikator på förändringar i miljön. Bland arter som ökat kraftigt är småfiskätare som t.ex. fisk- och silvertärna, stor- och småskrake, storskarv samt tordmule. Till förlorarna hör gråtrut, silltrut, havstrut och ejder.

Arter som har ökat under dessa år är knölsvan, storskarv, grågås, gravand, snatterand, skedand, gräsand, kricka, knipa, storskrake, småskrake, rödbena, fiskmå, skrattnås, fisktärna, silvertärna, tordmule och sillgrissla. Relativt oförändrade eller stabila är skäggdopping, vigg, strandskata, större strandpipare, drillsnäppa och kustlabb. Minskande är svärta, ros Karl, havstrut, gråtrut, silltrut, skrântärna och tobisgrissla.

Några principer och kriterier

Beslutet om nya fågelskyddsområden i skärgården har tagits mot bakgrund av övergripande nationella och regionala miljömål om att den biologiska mångfalden ska bevaras och att arter ska kunna fortleva i livskraftiga populationer samt att Länsstyrelsens ambition är att besluten ska ses över ungefär vart tionde år. Skyddsvärdet grundas generellt på art- och individrikedom, förekomst av rödlistade arter, förekomst av störningskänsliga arter och nyckelarter samt områdenas potential att hysa häckande kustfåglar.

Områden som tillkommer är i allt väsentligt sådana som bedömts ha skyddsvärde eller högt skyddsvärde enligt länsstyrelsens klassning i rapporten eller vid efterföljande inventeringar. Några områden med lägre fågelförekomst har bibehållits eftersom de bedöms att ha god potential att hysa fler häckande kustfåglar. De som upphävs är i allt väsentligt sådana som bedömts har lågt eller måttligt skyddsvärde. Vad gäller havsörn som nu har en mer gynnsam status ändras en del skyddsområden från större öar till mindre öar där häckningen bedöms mer utsatt för störning. Länsstyrelsen anser att de nu utvalda områdena är störningskänsliga och att fågellivet på dessa platser är beroende av ett skydd för etablering och att fåglarna ska ha möjlighet till god reproduktion. Eftersom skärgården också är riksintresse för friluftslivet har också hänsyn tagits till tillgänglighetsaspekter i olika områden.

Rödlistade arter

De rödlistade arternas förekomst har spelat stor roll vid urvalet av områden för fågelskydd. 2020 kom ArtDatabanken/Naturvårdsverket med en ny så kallad rödlista som belyser hotbilder för de svenska arterna. En hel del förändringar har skett vad gäller fåglarna. De rödlistade kustfåglar och störningskänsliga rovfåglar som häckar i Östergötlands skärgård är:

Havsörn NT, nära hotad

Arten har ökat i skärgården och även i Östergötlands inland. Störningskänsliga häckningsplatser på mindre öar bör trots det vara fågelskyddsområden.

Berguv VU, sårbar

Arten finns fåtaligt i skärgården, men kunskapen om artens status är inte tillfredsställande. Idag finns inga tecken på ökning i skärgården. De flesta kända häckningsområdena i skärgården bör vara fågelskyddsområden.

Svärta VU, sårbar

Svartan minskade kraftigt längs Östgötakusten mellan 1981 och 1997, men efter det har antalet stabiliserat sig. På senaste rödlistan uppgraderades den från NT till VU. Vid senaste kustfågelinventeringen 2017 noterades 117 par. Totalt indikerar inventeringar längs ostkusten en beståndsminskning med 50–60 % de senaste 10–25 åren (ArtDatabanken 2019 www.artfakta.se). 2012 skattades det svenska beståndet till ca 10 000 par (Ottosson, m.fl. 2012). Östergötland hyser alltså endast omkring en eller max två procent av det svenska beståndet. På grund av dess sena häckningstid bör de flesta lokaler även fortsättningsvis vara fågelskyddsområden.

Ejder EN, akut hotad

Ejderen fortsätter att minska i rask takt och produktionen av ungar som når några veckors ålder är minimal. Klassningen i rödlistan har höjts till akut hotad. I hela skärgården noteras bara enstaka 10-tal kullar i vattnet i maj-juni, vilket är en smått osannolik nivå och bör tas på största allvar. Orsaken till den pågående och prognostiserade minskningen av antalet ejdrar är än så länge inte helt klarlagd. Det kan bero på förändringar i tillgång på blåmusslor av lämplig kvalitet/näringsinnehåll. En annan orsak kan vara brist på vitamin B1(tiamin) som bedömts som sannolikt hos ejder i Stockholms skärgård. Effekterna av detta är likartade som hos måsfåglar, med bl.a. beteenderubbning och förlamning som följd. En annan faktor kan vara att ökad mängd småfisk konkurrerar om födan för unga ejdrar.

Skedand NT, nära hotad

Flera simänder som gräsand, snatterand och skedand har ökat, om än i blygsamma antal vad gäller de sistnämnda två. Vid senaste kustfågelinventeringen 2017 noterades 31 par skedand.

Gravand NT, nära hotad

Gravanden ökade mellan 1981 och 1997 och populationen ligger sedan dess relativt stabilt på minst 20 par i de inventerade områdena. Östergötlands skärgård hyser dock bara någon promille av det svenska beståndet.

Roskarl EN, starkt hotad

Roskarlen (VU) är en typisk östersjöart i Sverige. Den är knuten till skär med mås- och tärnkolonier. Arten är nu fåtalig i Östergötland med endast 16 par och trenden är klart minskande.

Drillsnäppa NT, nära hotad

Drillsnäppan är fåtalig i det inventerade området (13 par) och häckar mer frekvent längre in i skärgården. Enligt svensk häckfågeltaxering finns en signifikant minskande trend i Sverige

Strandskata NT, nära hotad

Strandskatan är den i särklass vanligaste vadaren i Östergötlands skärgård med 191 par som registrerades vid inventeringen 2017 och den har en svagt ökande trend. Enligt svensk häckfågeltaxering finns en signifikant minskande trend i Sverige.

Skrattmåå NT, nära hotad

612 par noterades vid inventeringen 2017 och populationen har en klart ökande trend. Trenden i Sverige är dock minskande

Fiskmåå NT, nära hotad

1335 par noterades 2017 och trenden är stabil i Östergötlands skärgård. Trenden i Sverige är svagt minskande.

Östersjösilltrut VU, sårbar

I Östergötlands skärgård minskade arten med 90 % mellan 1981 och 1997. Sedan dess har arten minskat ytterligare och endast nio par konstaterades 2017. Det är sannolikt samtliga par i Östgötaskärgården. Denna minskande trend är generell längs hela den svenska Östersjökusten.

Havstrut VU, sårbar

227 par havstrutar noterades och den har minskat klart sedan 1997. Mellan 1981 och 1997 var det dock en mycket kraftig ökning. Trenden i Sverige är också signifikant minskande.

Gråtrut VU, sårbar

Gråtruten uppvisar en betydande minskning och den var inte längre den vanligaste arten vid kustfågelinventeringen 2017 med sina 738 par. Gråtruten ökade fram till mitten av 1990-talet, men därefter har en kraftig minskning skett mellan 1997 och 2017. Nu är det bara en tredjedel så många par som i slutet av 1990-talet. Trenden i Sverige är också signifikant minskande. Vissa tecken på den så kallade trutdöden, med sjuka och döda fåglar har setts, men det är endast i smärre antal. Gråtruten häckar, ofta i kolonier, på skär och holmar och sätter sin prägel på de så kallade fågelskären. Här häckar även ett stort antal andra arter i skydd av trutarnas mängd. Arten spelar därför en nyckelroll för häckfågelfaunan på dessa skär.

Skräntärna. NT, nära hotad

Skräntärnan är betydligt mer fåtalig än de andra i skärgården förekommande tärnarternas fisk- och silvertärna. Vid inventeringen 2017 konstaterades 83 par och trenden är svagt minskande. I Östergötlands län brukar alla par finnas i en eller ett par kolonier i Gryts skärgård. På senare år häckar den även i den norra delen, i Bråvikens mynning, där en population om ett 50-tal par har alternerat mellan skär i Östergötland och Södermanland.

Under åren 2014-17 har det svenska beståndet legat i intervallet 540 – 600 par. Det innebär att omkring 15 % av Sveriges skräntärnor häckar i Östergötland. Det är därmed den art i Östergötland vi har störst bevaransansvar för. Under de senaste åren har reproduktionen gått relativt dåligt för arten, främst på grund av predation från mink, gråtrut och havsörn. Samtliga par häckar genom detta beslut inom fågelskyddsområdena.

Kustlabb NT, nära hotad

Totalt konstaterades 21 häckande par kustlabb och det är den absoluta merparten av paren i länets skärgård. Från 1981 till 1997 skedde en markant ökning, men antalet par har sedan dess legat relativt stabilt kring 20 - 25 par. Östergötlands skärgård hyser ca fem procent av det svenska Östersjöbeståndet.

Tobisgrissla NT, Nära hotad

Tobisgrisslan är nu mycket sparsam i Östergötlands skärgård. 32 par noterades 1997 men endast 10 par 2017. Den häckar i enstaka par på steniga skär i ytterskärgården. Arten har hög boplatstrohet. Tobisgrisslan har under de senaste decennierna minskat kraftigt i antal längs kusten från Småland till Uppland. Här anses predation av mink vara en starkt bidragande orsak.

Korta beskrivningar av områden som läggs till eller tas bort

Här ges kortare motiveringar till nytillkomna områden, områden som tas bort och områden som behålls efter remiss samt ändringar av fredningstid och passagemöjligheter. I flera områden har nya uppgifter om häckande fåglar samlats in 2020 till 2022.

Nyttillkomna områden

29 områden tillkommer i förhållande till tidigare beslut om fågelskyddsområden. Dessa hyser ca 2400 par häckande kustfåglar och beskrivs närmare nedan.

Mellre Benskären, Yttre Benskären och Vätterskär, sydväst om Penningskären

Mindre skär i Bråvikens naturreservat. Här finns relativt stora kolonier av gråtrut, skrättmå, silvertärna och skräntärna samt häckande vigg, skedand, småskrake, svärta, strandskata, rödbena, havstrut, kustlabb, tordmule och tobisgrissla. Totalt ca 600 par häckande kustfåglar.

Östra Gröskärsklabben

Litet skär i Bråvikens naturreservat, som inte föreslogs i remissen, men som visat sig hysa rikligt med fåglar 2022. Här finns en stor koloni med fisk- och silvertärna, skrättmå och fiskmå samt häckande vigg, snatterand, skedand, rödbena, roskarl. Totalt ca 400 par häckande kustfåglar.

Litet skär i Arkösund, strax nordväst om Badholmarna

Stor koloni med skrattmås, fiskmås och fisktärna samt flera par skäggdopping, vigg, strandskata, samt ejder med ungar. Totalt ca 80 par häckande kustfåglar.

Svinhällen och Kugghällen, sydost om Arkösund

Små skär med kolonier av fiskmås samt silver- och fisktärnor, här häckar även rödbena, strandskata och havstrut. Totalt ca 80 par häckande kustfåglar.

Snöpö

Höglänt fågelskär med koloni häckande fisk- och silvertärna, fiskmås, gråtrut och skrattmås, flera par vigg och snatterand samt strandskata. Totalt ca 110 par häckande kustfåglar.

Laddaklabben

Litet skär vid Mon. Måsfågelkoloni med skrattmås, fiskmås, fisk- och silvertärna. Här häckar även strandskata och storskrake. Totalt ca 30 par häckande kustfåglar.

Skär norr Djuphällarna i S:t Anna naturreservat.

Mindre skär med en stor koloni silvertärna samt häckande svärta, fisktärna, fiskmås, skrattmås, strandskata och rödbena. Totalt ca 70 par häckande kustfåglar.

Gåsskärshällarna, L. Gåsskär

Fågelrik arkipelag delvis i S:t Anna naturreservat med måsar och änder, bl.a. skäggdopping, fiskmås, skrattmås, havstrut, gråtrut, silvertärna, skedand, vigg, svärta, småskrake, gravand, strandskata och rödbena. Totalt ca 70 par häckande kustfåglar.

Fjärdhällen, söder om L. Gåsskär

Mindre fågelskär med koloni med silvertärna och fiskmås samt gråtrut, havstrut och strandskata och roskarl. Totalt ca 30 par häckande kustfåglar.

Nordligaste ön av Melskären.

Mindre skär som inte var med i förslaget till beslut 2020, men som under 2021-22 hyst skyddsvärd häckfågelfauna. Häckande skröntärna i koloni med fiskmås och silvertärna. Totalt ca 30 par häckande kustfåglar.

Harholmshällarna

Koloni med silvertärna, fiskmås samt häckande havstrut, strandskata och småskrake. Totalt ca 40 par häckande kustfåglar.

Östra Brandskär

Skär med störningskänslig fågelfauna.

Sörbådarna, sydost om Ådskär

Koloni med fiskmås, gråtrut, havstrut och silvertärna. Här häckar även småskrake, roskarl och strandskata. Totalt ca 50 par häckande kustfåglar.

Gråbåden

Koloni med fiskmås, skrattmås, silvertärna och skrântärna. Här häckar även vigg, rödbena, strandskata och roskarl. Totalt ca 160 par häckande kustfåglar.

Lilla Tärnskäret

Litet skär öster om Missjö. Koloni med fiskmås och fisk- och silvertärna. Här häckar även vigg. Totalt ca 40 par häckande kustfåglar.

Segelskär

Koloni med gråtrut, fiskmås, skrattmås, silvertärna och havstrut. Här häckar även småskrake, strandskata och drillsnäppa. Totalt ca 80 par häckande kustfåglar.

Sporrhalmshällarna

Koloni med havstrut, skrattmås, fisktärna, silvertärna samt häckande småskrake, vigg strandskata och rödbena. Totalt ca 100 par häckande kustfåglar.

Lilla Gjusbåden

Koloni med fiskmås, skrattmås, gråtrut, havstrut, silvertärna, fisktärna, gravand och strandskata. Totalt ca 100 par häckande kustfåglar.

Måsskären och Släta skäret, norr om Birkskär

Sex mestadels kala fågelskär med kolonier med gråtrut, fiskmås och silvertärna samt strandskata, småskrake och svärta. Totalt ca 30 par häckande kustfåglar.

Måsskären, sydost om Sandgårdet

Fyra mindre skär med kolonier med fiskmås, silvertärna, fisktärna, havstrut samt skäggdopping, vigg, skedand, småskrake, strandskata och rödbena. Totalt ca 30 par häckande kustfåglar.

Storkarlen

Skär i yttersta havsbandet med en koloni med gråtrut, silvertärna och fiskmås samt kustlabbe, småskrake och strandskata, rödbena och tordmule. Totalt ca 70 par häckande kustfåglar.

Krokholmsklubben i Husflagen, S Fångö

Litet skär med häckande skrattmås, silvertärna, skedand, vigg, strandskata och rödbena. Totalt ca 35 par häckande kustfåglar.

Själhällarna i Valdemarsvikens mynning

Litet fågelskär med klappersten och hållar. Större koloni med fiskmås, skrattmås, fisk- och silvertärna. Här häckar även vigg, rödbena och strandskata. Totalt ca 130 par häckande kustfåglar.

Inre och Yttre Klabben

Kala skär söder om Röskären med kolonier av havstrut, fiskmå, silvertärna samt häckande rödbena, strandkata och kustlab. Totalt ca 50 par häckande kustfåglar.

Kalven

Mindre skogbevuxet skär med störningskänslig fauna.

Områden som upphävs

15 områden upphävs i förhållande till tidigare beslut om fågelskyddsområden. Dessa hyser sammanlagt ca 110 par häckande kustfåglar och beskrivs närmare nedan.

Låga Bockskär

Ö som domineras av alskog. Sparsam häckfågelfauna. Enstaka par kanadagås, knipa, gräsand, storskrake och fiskmå. Totalt ca 10 par häckande kustfåglar.

Små skär nordost Östra Tyxholm

Tre små kala skär. Enstaka par av fiskmå och silvertärna häckar. Totalt ca 10 par häckande kustfåglar.

Östensstensklubben

Litet skär med enstaka par fiskmå och silvertärna. Totalt ca 5 par häckande kustfåglar.

Slåtenskär och södra St. Äppelsätter

Större träd- och buskbevuxna öar med sparsam förekomst av häckande knölsvan, fiskmå, knipa, storskrake, silvertärna. Totalt ca 15 par häckande kustfåglar.

Små skär öster och norr om Hamnskär

Inga häckande fåglar 2020 eller 2021.

Norrbådskarten

Litet skär med enstaka par fiskmå och silvertärna. Totalt ca 5 par häckande kustfåglar.

Lilla Ådskär, norr om Ådskär

Mindre skär med enstaka par knölsvan, storskrake, gräsand och fiskmå. Totalt ca 5 par häckande kustfåglar.

Norra Tallskär och Krokskär

Enstaka par knölsvan, fiskmå, silvertärna och storskrake. Totalt ca 10 par häckande kustfåglar.

Gåsskär, i Säsjärden

Enstaka par knölsvan, fiskmå, fisk- och silvertärna, strandkata och storskrake. Totalt ca 10 par häckande kustfåglar.

Tärnskär, öster om Häradsjär

Flackt skär med några par fiskmåsar och havstrut. Totalt ca 10 par häckande kustfåglar.

L. och St. Totholmen

Sparsam fågelförekomst med häckande enstaka par av knölsvan, storskrake, fiskmåsar, fisktärna, silvertärna, gräsand och skäggdopping. Totalt ca 10 par häckande kustfåglar.

St. och Lilla Runnskär samt Lägglabben

Låglänta öar med sparsam vegetation av al och björk. Enstaka par av måsar och tärnor samt storskrake och strandkata. Totalt ca 15 par kustfåglar

Områden som kvarstår efter remissynpunkter och ytterligare inventering

Själsjär, sydost om Tyxholmarna

Mindre skär med enstaka björkar. Vid uppföljning 2020-21 noterades totalt ca 15 par kustfåglar bl.a. svärta, småskrake, strandkata samt silvertärna och fiskmåsar. Skäret har potential att hysa fler par, vilket varit fallet tidigare. Området utökas en aning norrut.

Runnskär, öster om Inre Brunnskär

Mindre skär med enstaka björkar. Vid uppföljning 2020-21 noterades totalt ca 20 par kustfåglar bl.a. flera par svärta, småskrake samt havstrut, silvertärna och fiskmåsar.

Litet skär norr om Östens sten

Skär med tidvis häckande kustlabb. Även enstaka havstrut, fiskmåsar och silvertärna häckar.

Stora Dänningssjär

Större skär med klibbal och buskområden i mindre arkipelag med en variation av grundområden och små skär. Ca 20 par häckande kustfåglar, bl.a. svärta, strandkata, drillsnäppa, gråtrut, skrattnåsar och fisktärna.

Röskär, sydost om Stora Tallskär

Mindre fågelskär. Vid uppföljning 2020-21 noterades totalt ca 15 par kustfåglar bl.a. svärta, småskrake, strandkata samt havstrut, silvertärna och fiskmåsar. Skäret har potential att hysa fler par, vilket varit fallet tidigare.

Melön och Hattö.

Område med störningskänslig fågelfauna samt häckande storskrake, småskrake, fiskmåsar och havstrut.

Område med ändrad tid

Simpan, i Slätbaken

Ändrad tid från 1/4 - 10/7 till 1/4 - 15/7 samt att fågelskyddet endast gäller landområde. Fågelskär med häckande gråtrut, fiskmåsar, fisktärna och enstaka vigg.

Passagemöjligheter

Sju passagemöjligheter har tagits bort efter remissen, där de inte anses motiverade och där framkomligheten ändå bedöms som god. Dessa är nordväst om Höga Bockskär, öster om Långa skäret/Tunnskärsklabben, öster om Gåsskärshällarna, sydväst om Sandskären samt tre kring Brandholmen.

Natura 2000 och Fågeldirektivet

I EU:s fågeldirektiv finns arter upptagna som har sådant unionsintresse att särskilda skyddsområden behöver utses. Aktuella arter som berörs i detta beslut är bl.a. skrântärna, fisktärna, silvertärna, havsörn och berguv. Totalt sett stärks bevarandestatusen för flera arter då nya djurskyddsområden tillkommer genom detta beslut. Några fågelskyddsområden som föreslås upphävas ligger inom Natura 2000-områden som förklarats skyddsvärda med stöd av art- och habitatdirektivet respektive fågeldirektivet. Inom dessa områden ska en god bevarandestatus för särskilda habitat och fåglar upprätthållas. Länsstyrelsen anser att ett upphävande av fågelskyddsbestämmelserna inom dessa inte påverkar habitatens eller fåglarnas bevarandestatus negativt. Några av de fågelskyddsområden som föreslås upphävas ligger även inom befintliga SPA-områden, d.v.s. områden som är utpekade som särskilda skyddsområden för utpekade fågelarter. Länsstyrelsen anser vad gäller dessa objekt att tillträdesförbud inte krävs för att bevara fågellivet i SPA-områdena som helhet. Länsstyrelsen har 2022 genom ett regeringsuppdrag till Naturvårdsverket föreslagit att ytterligare ca 58 000 ha i Östergötlands skärgård ska pekas ut som Natura 2000 områden enligt fågeldirektivet.

Lämplig användning av mark- och vattenområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska densamma tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Östergötlands skärgårdsområde utgör i den berörda delen riksintresse enligt bestämmelserna i 4 kap. 2-3 §§ miljöbalken (obruten kust). Skärgården är också utpekad som riksintresse för naturvård och friluftsliv enligt 3 kap 6§ miljöbalken. Delar av de områden som berörs av förordnandet om fågelskyddsområde utgör riksintresse för yrkesfiske enligt 3 kap 5§ (Bråvikenområdet) samt för kulturmiljövård enligt 3 kap 6§ (Gryts skärgård). Länsstyrelsen konstaterar att riksintresset för naturvård stärks genom bildandet av fågelskyddsområden, samtidigt som detta medför en viss begränsning för övriga berörda riksintressen. Länsstyrelsen bedömer dock att begränsningarna inom de beslutade djurskyddsområdena inte är av sådan omfattning att påtaglig skada på berörda riksintressena ska anses föreligga. Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av fågelskyddsområdena är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av fågelskyddsområdena inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning i den omfattning det behövs göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet. Länsstyrelsen gör bedömningen att fågelskyddsområdena endast har begränsade negativa konsekvenser för vistelse och färd i skärgårdsområdet. Föreskrifterna ska samtidigt leda till att fågelskyddsområdenas syfte uppnås.

Miljö kvalitetsmål

Bildandet av fågelskyddsområdena är en del av uppfyllandet av miljömålen ”Hav i balans, samt Levande kust och skärgård” och ”Ett rikt växt- och djurliv” om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har inventerat fågellivet i utvalda delar av skärgården 1975, 1981, 1997, 2007, 2010, 2013, 2016, 2017 och 2019. Dessa inventeringar samt information om rovfåglar utgör huvudsakligt underlag för Länsstyrelsens bedömningar. Utifrån inventeringen har länsstyrelsen tagit fram ett förslag till revidering av fågelskyddsområdena i skärgården. Kompletterande inventeringar har också utförts 2020, -21 och -22 i en del av områdena.

Samråd och remiss med fastighetsägare

Förslaget har under 2020/21 remitterats fastighetsägare och berörda myndigheter, kommuner och intresseorganisationer. Inkomna remissvar och Länsstyrelsens bedömningar redovisas i bilaga 2.

Samråd har enligt 25a § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen och Sveriges Geologiska undersökning.

Kungörelse

Beslutet kungörs i Östergötlands författningssamling. Kungörelse införs även i ortstidningarna Norrköpings tidningar, Östgöta Correspondenten, Folkbladet och Länstidningen Östergötland.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning. Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Länsrådet Ann Holmlid med handläggaren för vattenmiljö Lars Gezelius som föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefen för Enheten för vatten Niclas Bäckman, naturvårdsförvaltaren Martin Larsson, länsarkitekten Jan Persson och länsjuristen Marielle Hellman medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Kartor
2. Synpunkter på remiss och Länsstyrelsens avvägningar
3. Överklagandehänvisning, regeringen

Sändlista

Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se

Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se

Kustbevakningen, registrator@kustbevakningen.se

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se

Naturhistoriska Riksmuëet registrator@nrm.se

Polisregion Öst, registrator.ost@polisen.se

Region Östergötland, region@regionostergotland.se

Sjöfartsverket, sjofartsverket@sjofartsverket.se

Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Sveriges Geologiska Undersökningar SGU, sgu@sgu.se

Söderköpings kommun, kommun@soderkoping.se

Valdemarsviks kommun, kommun@valdemarsvik.se

Norrköpings kommun kommun@norrkoping.se

Fågelföreningen i Norrköping, rickard.ja.fredriksson@gmail.com

Gryts Skärvårdsförening, ordforande@skarvardsforening.se

Jägareförbundet Östergötland, mariana.skoglund@jagareforbundet.se

Linköpings Långfärdsskridskoklubb, info@llk.se

Naturskyddsföreningen Östergötland, Barbro Carlberg, Broddebo Borgholm, 59797 Åtvidaberg.

Naturskyddsföreningen i Söderköping, bjorn@esping.net

Navet i Havet, britta@kalvholmenscamping.se

Sportfiskarna, info@sportfiskarna.se

Svenska Kryssarklubben, S:t Annakretsen, st.annakretsen@sxk.se

Östergötlands Båtförbund, bjorn.kullen1@telia.com

Östergötlands Kustfiskareförbund, birko@telia.com

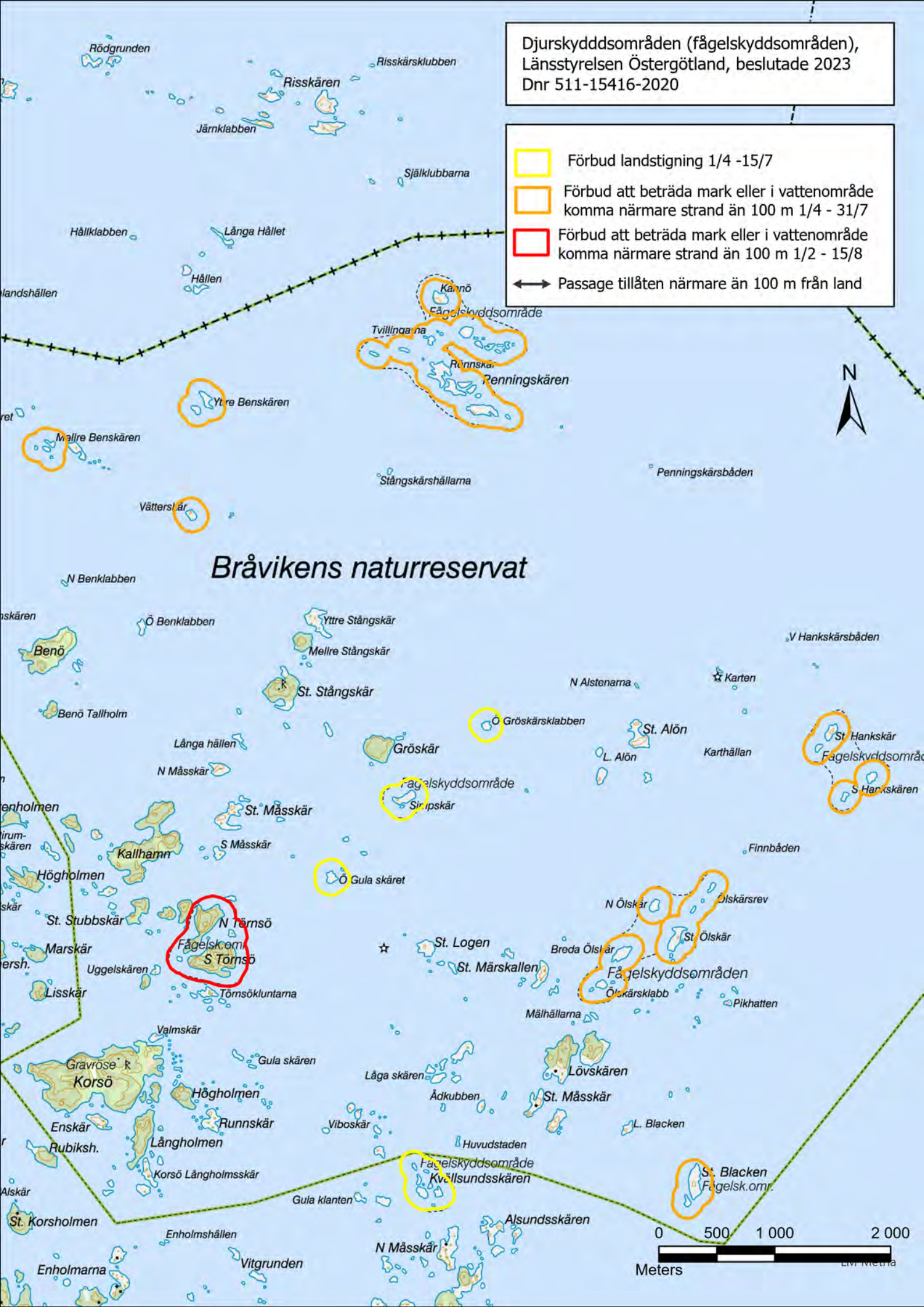
Östergötlands läns ornitologiska förening, kontakt@ogof.se

Östergötlands Seglarförbund, olle@doylesweden.se

Östergötlands Skärgårdsförening, bengt.almkvist@sanktanna.com

Djurskyddsområden (fågelskyddsområden),
Länsstyrelsen Östergötland, beslutade 2023
Dnr 511-15416-2020

- Förbud landstigning 1/4 - 15/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/4 - 31/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/2 - 15/8
- Passage tillåten närmare än 100 m från land

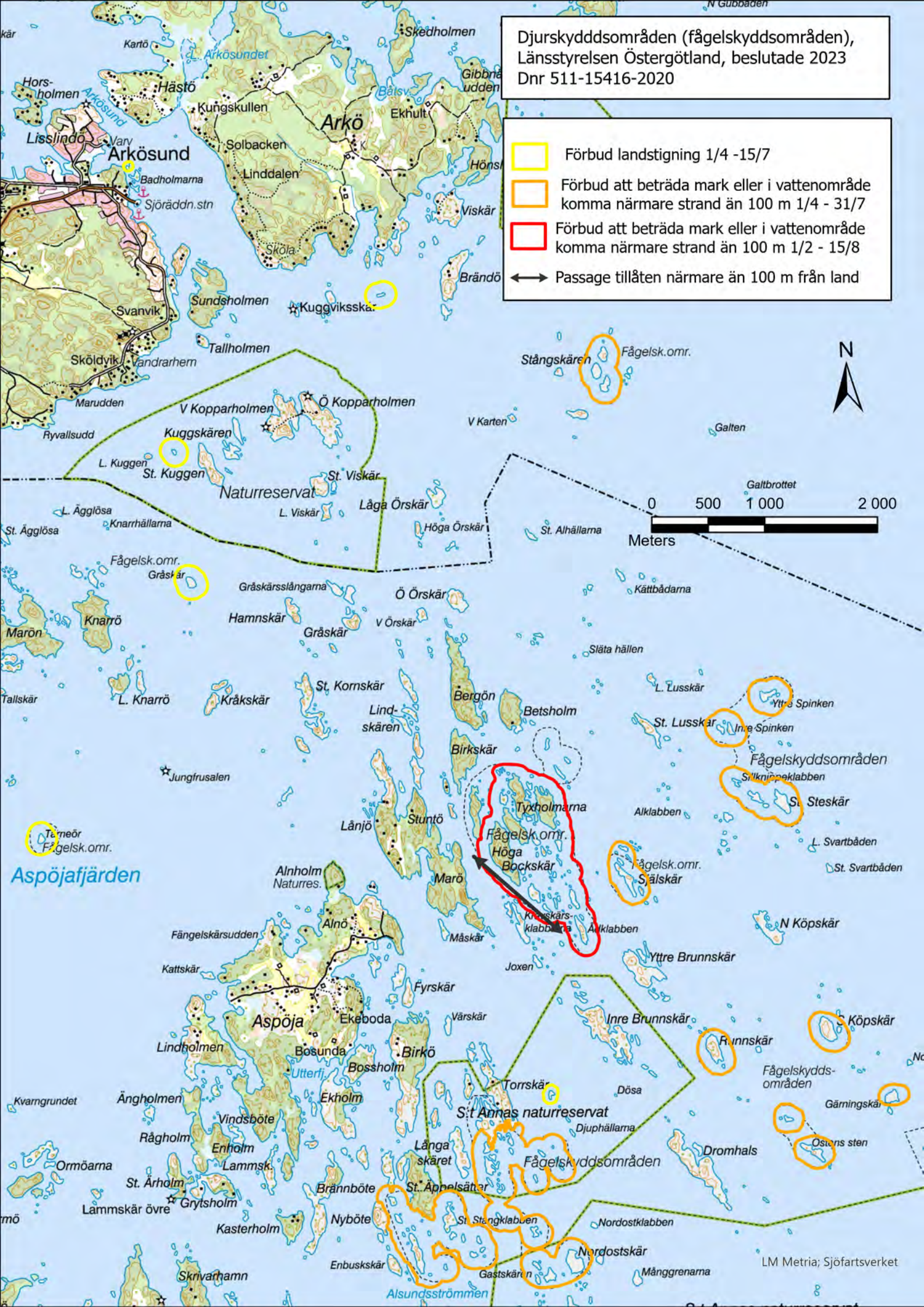

Bråvikens naturreservat

0 500 1 000 2 000
Meters

Djurskyddsområden (fågelskyddsområden),
Länsstyrelsen Östergötland, beslutade 2023
Dnr 511-15416-2020

- Förbud landstigning 1/4 - 15/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/4 - 31/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/2 - 15/8
- Passage tillåten närmare än 100 m från land

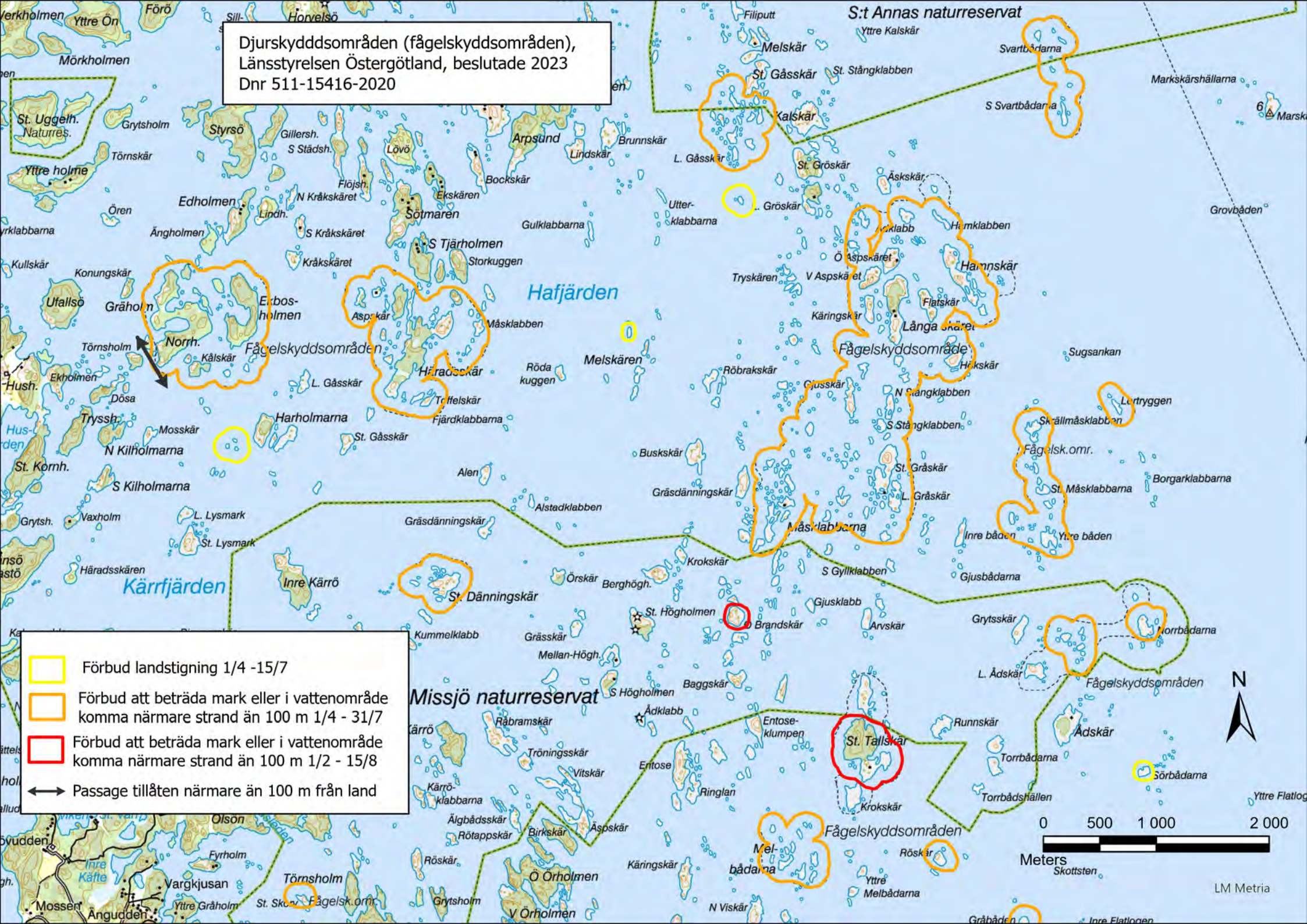

Djurskyddsområden (fågelskyddsområden),
Länsstyrelsen Östergötland, beslutade 2023
Dnr 511-15416-2020

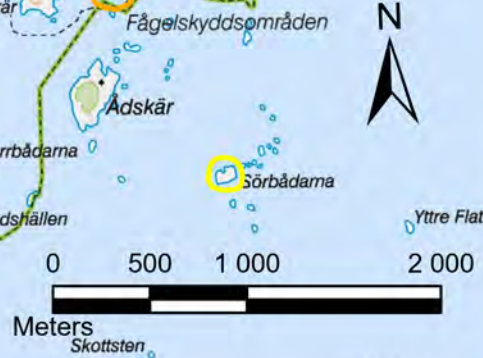

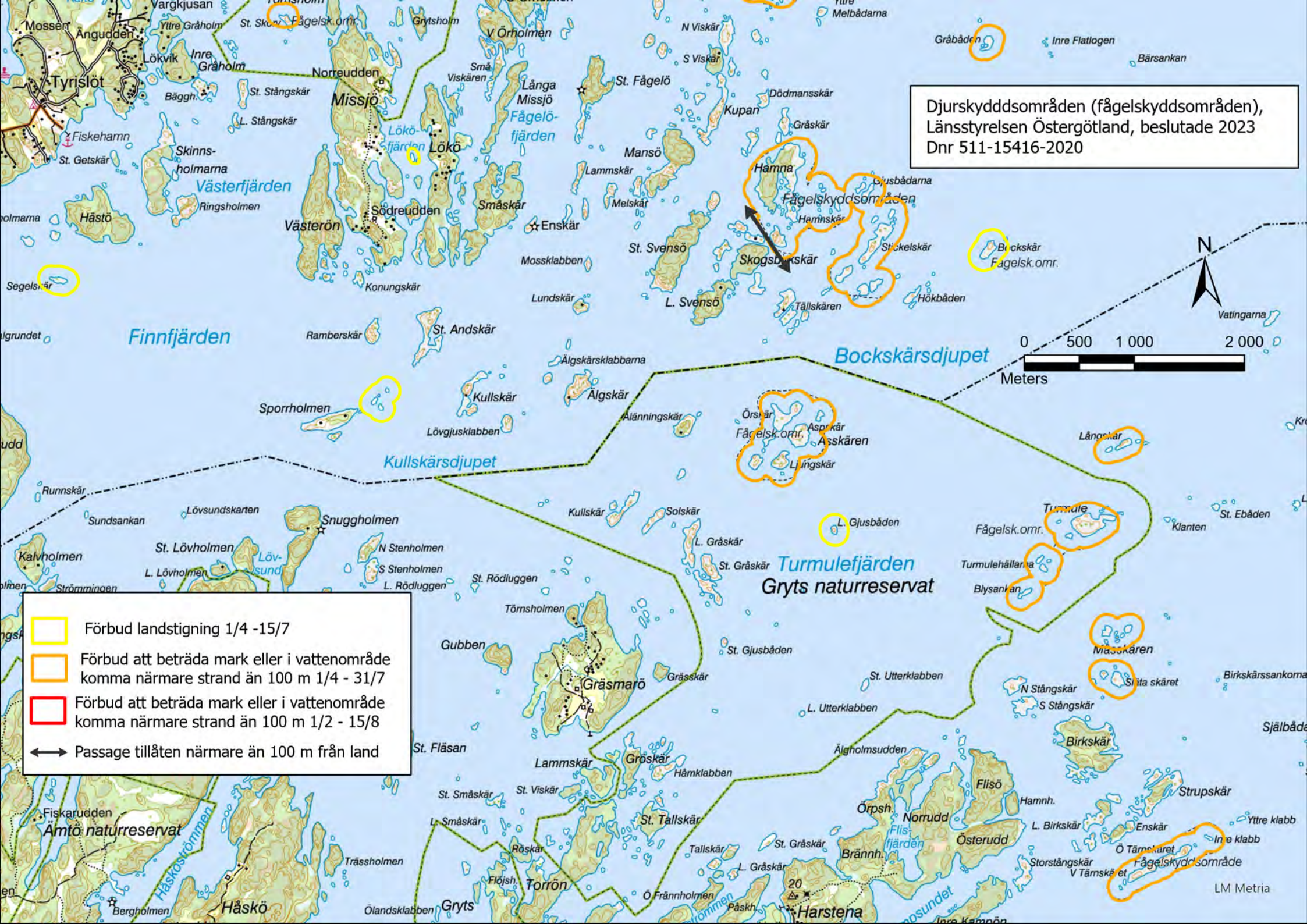
- Förbud landstigning 1/4 - 15/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/4 - 31/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/2 - 15/8
- Passage tillåten närmare än 100 m från land

Djurskyddsområden (fågelskyddsområden),
Länstyrelsen Östergötland, beslutade 2023
Dnr 511-15416-2020

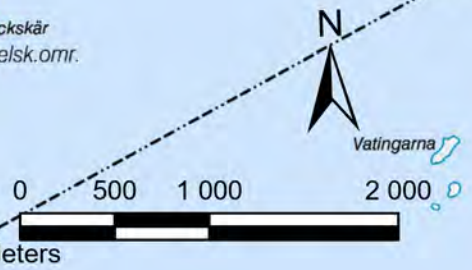
- Förbud landstigning 1/4 -15/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/4 - 31/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/2 - 15/8
- Passage tillåten närmare än 100 m från land

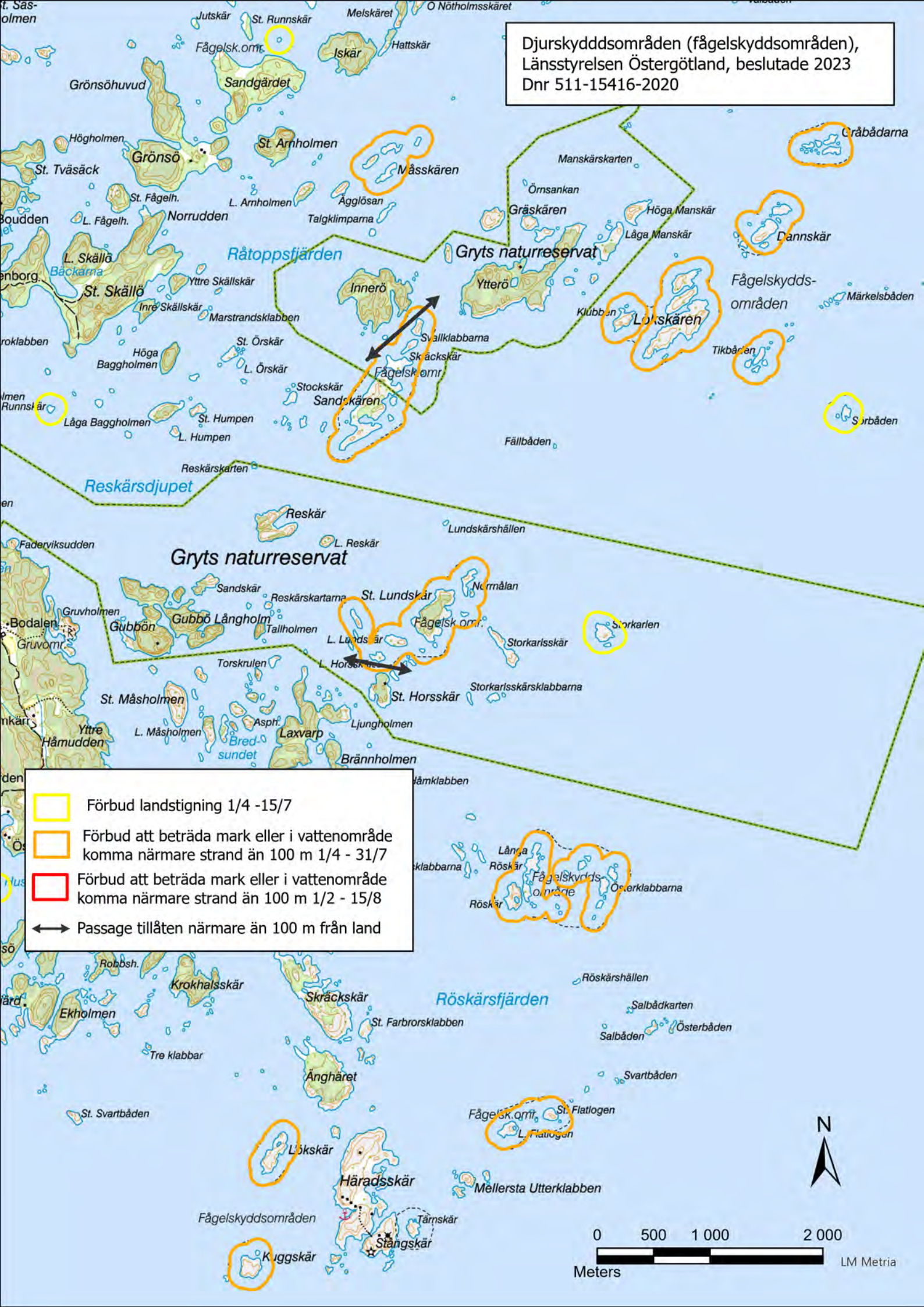

Djurskyddsområden (fågelskyddsområden),
Länsstyrelsen Östergötland, beslutade 2023
Dnr 511-15416-2020

- Förbud landstigning 1/4 -15/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/4 - 31/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/2 - 15/8
- Passage tillåten närmare än 100 m från land

Djurskyddsområden (fågelskyddsområden),
Länsstyrelsen Östergötland, beslutade 2023
Dnr 511-15416-2020

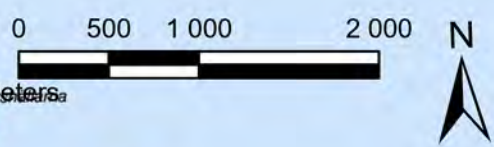

- Förbud landstigning 1/4 - 15/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/4 - 31/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/2 - 15/8
- Passage tillåten närmare än 100 m från land

Djurskyddsområden (fågelskyddsområden),
Länsstyrelsen Östergötland, beslutade 2023
Dnr 511-15416-2020

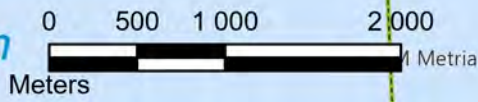
- Förbud landstigning 1/4 - 15/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/4 - 31/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/2 - 15/8
- Passage tillåten närmare än 100 m från land

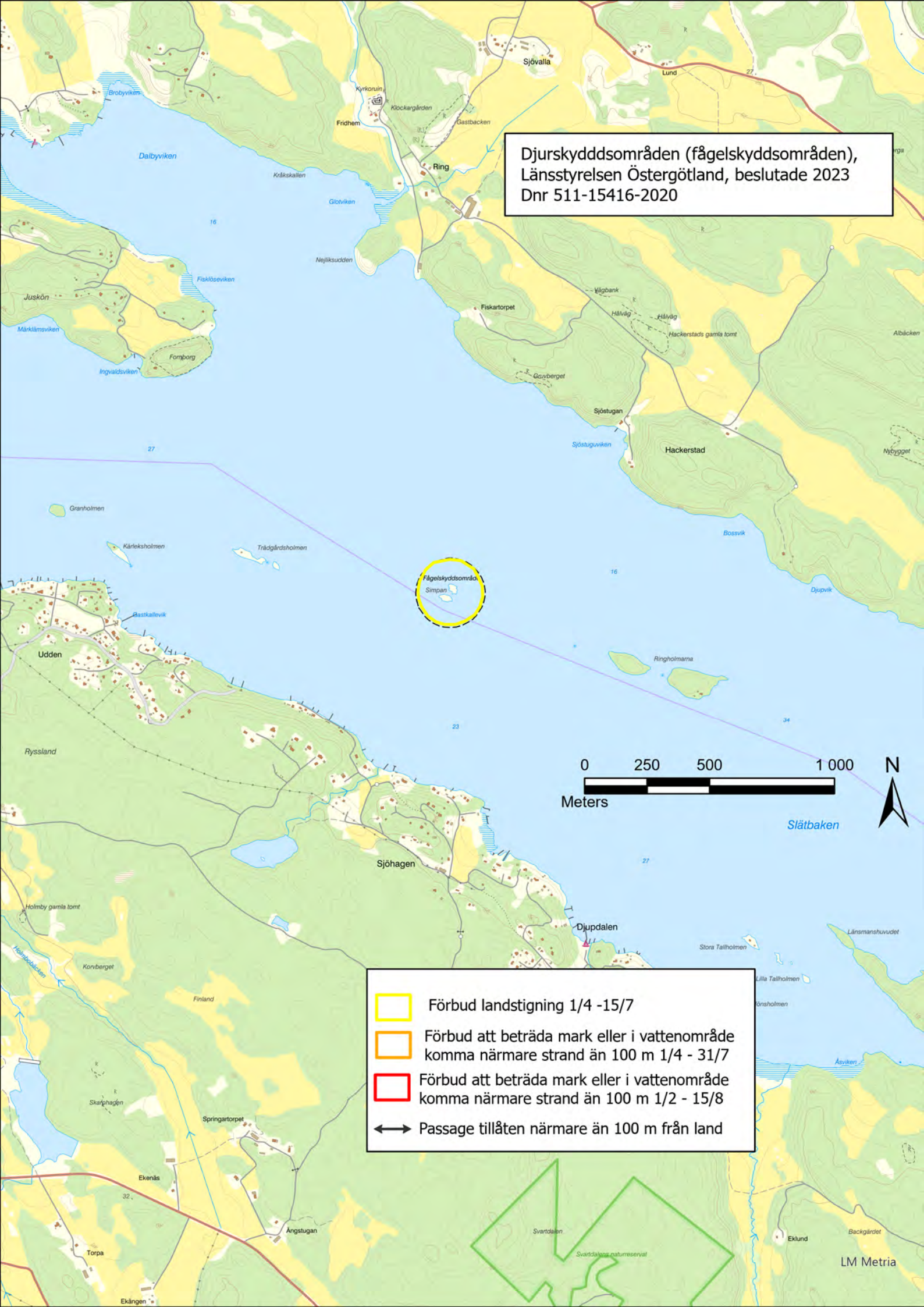
Djurskyddsområden (fågelskyddsområden),
Länsstyrelsen Östergötland, beslutade 2023
Dnr 511-15416-2020

- Förbud landstigning 1/4 - 15/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/4 - 31/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/2 - 15/8
- Passage tillåten närmare än 100 m från land

Djurskyddsområden (fågelskyddsområden),
Länsstyrelsen Östergötland, beslutade 2023
Dnr 511-15416-2020

- Förbud landstigning 1/4 - 15/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/4 - 31/7
- Förbud att beträda mark eller i vattenområde komma närmare strand än 100 m 1/2 - 15/8
- Passage tillåten närmare än 100 m från land

Inkomna synpunkter på förslag till beslut och Länsstyrelsens avväganden

Inkomna synpunkter på förslag till beslut om djurskyddsområden i Östergötlands skärgård redovisas nedan med Länsstyrelsens avväganden i kursiv stil.

Försvarmakten

Försvarmaktens övergripande ansvar är, enligt Förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarmakten, att upprätthålla och utveckla ett militärt försvar som ytterst kan möta ett väpnat angrepp. I Försvarmaktens uppdrag ingår att upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet. För att kunna fullfölja detta uppdrag behöver Försvarmakten kunna uppträda på, under och över territoriet och territorialvattnet. Detta behöver kunna ske inte enbart i ett reaktivt utan även i ett förebyggande och övervakande syfte. Detta ansvar medför att Försvarmakten har behov av att kunna genomföra verksamhet såsom ytövervakning på, under och över territorialvattenytan. Således bör det förtydligas i beslutet att undantaget även inkluderar:

”Förbuden gäller inte Försvarmakten och myndigheterna inom totalförsvarets militära del vid genomförande av insats eller övervakning av svenskt territorium och territorialvatten.”

I övrigt har Försvarmakten inget att erinra i rubricerat ärende.

Länsstyrelsens avväganden

Länsstyrelsen har infört ett sådant undantag från föreskrifterna.

Kustbevakningen

Kustbevakningen har inga synpunkter på remitterat förslag till beslut om fågelskyddsområden i Östergötlands skärgård.

Polismyndigheten

Polisområde Östergötland har inga synpunkter i ärendet.

Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten har inga synpunkter utan tillstyrker de fågelskyddsområden som Länsstyrelsen föreslår. Havs- och vattenmyndigheten anser det är värdefullt att dessa områden för kustfåglar skyddas så att de kan ges möjlighet att utvecklas till livskraftiga populationer.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket har inga särskilda synpunkter på förslag till beslut.

SGU

Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig i ärendet.

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket har inget att erinra mot de föreslagna förändringarna av fågelskyddsområden. Länsstyrelsen har tagit hänsyn till Sjöfartsverkets behov av tillgänglighet för underhåll och skötsel av sjösäkerhetsanordningar.

Naturhistoriska riksmuséet (NRM)

Havsörn har visat en mycket stark populationstillväxt de senaste decennierna, 2019 års inventering i Östergötlands kustområden (inklusive områden upp till 10 km från kustlinjen) dokumenterade 73 besatta revir. Samtliga revir är förstås inte kända, uppskattningsvis finns 80-85 revir i inventeringsområdet.

Ett flertal av de allra äldsta reviren med mycket lång kontinuitet skyddades aktivt antingen som naturreservat eller fågelskyddsområden under 1970- och 1980-talen, ofta på initiativ av Naturskyddsföreningen.

Enligt NRM bör de fågelskyddsområden som ursprungligen bildades för att skydda arten kvarstå och inte upphävas. Detta oavsett om reviren är belägna på större eller mindre öar. Sannolikt utgör reviren med längst historik de bästa häckningsområdena och kan vara de viktigaste områdena om den positiva utvecklingen för havsörn bryts.

Ur vetenskaplig synvinkel och ur ett miljöövervakningsperspektiv är det också relevant att inte förändra förutsättningarna (och därmed potentiellt introducera större variation i häckningsutfall och tidsserier) i de områden där övervakningen har pågått under längst tid.

Samtidigt är behovet att inrätta nya fågelskyddsområden för havsörn i dagsläget inte stort. Undantagsfall kan dock behöva göras, i synnerhet om det handlar om häckningsplatser på mindre öar i områden som är frekvent använda av det rörliga friluftslivet.

En fråga som bör diskuteras vidare är tidsperioden för tillträdesförbud i fågelskyddsområden där havsörn häckar. Enligt nuvarande förslag (och gällande tillträdesförbud) så häckar havsörn i flera områden där tillträdesförbudet startar 1:a april, dvs. efter att havsörnarnas ruvningsperiod inletts. Samtidigt är det kanske inte nödvändigt att begränsa tillträde från 1:a februari, det är beroende av markanvändning och besöksfrekvensen av övriga "intressenter" i de enskilda områdena (fiske, friluftsliv, djur- och boskapsskötsel osv.).

Fågelskyddsområden med besöksförbud 1:a februari – 15:e augusti avslöjar emellertid i princip att fågelskyddsområdet är inrättat för att skydda större rovfåglar eller ugglor. Detta kan påverka artskyddet genom att häckningsplatserna indirekt pekas ut, vilket gör att en avvägning måste göras i de enskilda fallen mellan behovet av ett fågelskyddsområde och risker med att peka ut häckningslokalerna för ”allmänheten”.

NRM ser också ett behov av utvärdering av hur/om områdesskydd påverkar häckningsframgång hos havsörn. Huvudsyftet med verksamheten kring havsörn inom NMÖ är långsiktiga och storskaliga effekter av miljögifter på reproduktionsframgång, men de långa tidsserier som finns för de enskilda reviren kan och bör utnyttjas även i andra sammanhang. Det har inte varit möjligt att göra någon analys i detta hänseende inom nuvarande remisstid, men NRM ser gärna sådana samarbeten mellan NRM och Länsstyrelsen i denna typ av frågor inför t.ex. framtida revideringar för att ta fram så bra underlag som möjligt för förvaltning och områdesskydd.

NRM har också delgivit Länsstyrelsen mer specifik uppdaterad information om aktuella häckningar av havsörn.

Länsstyrelsens avväganden

Länsstyrelsen har med intresse tagit del av generell information och även av mer specifik information. Med anledning av detta har några förändringar gjorts i förhållande till remissförslaget. Länsstyrelsen delar uppfattningen att kontinuitet i skydd är viktig och att aktuell information finns för kommande revideringar.

Norrköpings kommun

Samhällsbyggnadskontoret (SHBK) har tagit del av förslaget och vill lämna följande synpunkter.

Mot bakgrund av de aktuella kustfågelinventeringar som Länsstyrelsen refererar till synes följande nya fågelskyddsområden i Norrköpings kommun väl motiverade:

- Yttre Benskären (l k), Vätterskär (l 1) och Mellre Benskären (l m), samtliga belägna i Bråvikens naturreservat.
- Svinhällen (l h) och Kugghällen (l n), belägna söder om Arkösund. Kugghällen ingår dessutom i Kopparholmarnas naturreservat.

Angående den lilla holmen mellan Arkösunds badholmar och båtbyggor/bryggpromenad (l o) ser SHBK inte samma motiv eller angelägenhet att bilda nytt fågelskyddsområde. Denna lilla holme är inte med i den inventeringsrapport som ligger till grund för förslaget. Vid sökning i Artportalen (även på skyddade fynd) är denna holme inte ens markerad som en fyndplats för fågel och ligger inte heller inom angiven radie för den närbelägna fyndplatsen "Badholmarna".

Arkösund är ett av kommunens mest välbesökta områden under vår- och sommarsäsong, det vill säga häckningstid för fågel. Holmen ligger endast 25 meter från de via fastlandet allmänt tillgängliga delarna av Badholmarna och knappt 15 meter från

den välfrekventerade bryggpromenaden och båtplatserna. Båtplatserna är dessutom under utveckling så avståndet förväntas bli ännu kortare framöver. Holmen är sålunda belägen i ett område med högt besöksstryck och stora störningar från människor och båttrafik. SHBK bedömer därför att ett fågelskydd här inte skulle vara konstruktivt, utan istället riskera att skapa risk för ökade konflikter med båtägare och besökare. SHBK's förvaltare av anläggningarna i området har redan idag fått signaler om att människor som rör sig längs bryggpromaden upplever att fåglar stör och "attackerar" och därför efterfrågas istället skydds jakt på störande fågel. SHBK bedömer att det vore olämpligt att holmen i o ska omfattas av fågelskydd.

Samhällsbyggnadskontoret tillstyrker förslag till nytt fågelskydd för områdena l k, l l, l m, l h och l n, men avstyrker nytt fågelskydd för område l o.

Länsstyrelsens avväganden

Länsstyrelsen har gjort kompletterande inventeringar av holmen vid Badholmarna, Arkösund, och kan konstatera att den hyser ett rikt fågelliv med många häckande par av måsar, tärnor, vigg, ejder, skäggdopping och strandskata, totalt minst 80 par kustfågelarter, varav fyra är rödlistade. Länsstyrelsen bedömer att ett landstigningsförbud under häckningstid är motiverat och att det går att förena med pågående rekreativitet i närområdet. Uppgifterna om fågelförekomst finns nu i artportalen. Eftersom beslutet innebär att öns landområde omfattas av fågelskydd (landstigningsförbud) och häckningsframgången bedöms som god innebär det att fåglarna har anpassat sig till mänsklig närvaro vid båtplatser, bryggor och holmar strax intill. Sannolikt innebär den mänskliga närvaron i området att predation från andra djur är lägre. Holmen är t.ex. en av få platser i skärgården där ejder ses med ungar. Vad gäller skydds jakt skulle ett sådant bedrivande på denna holme med närområde under häckningstid generellt vara mycket olämpligt.

Östergötlands ornitologiska förening (ÖgOF) och Fågelföreningen i Norrköping (FiNK)

Skärgården är idag ett av de få sammanhållna naturområden som ännu får anses relativt oexploaterat. Däremot är kust- och havsmiljöerna utsatta för påverkan genom övergödning och av annan förorening. Deras utsatthet för olika hot, inte minst genom ett över stora delar intensivt rörligt friluftsliv, kräver framförhållning i information, skydd och styrning.

Den östgötska skärgården besöks under fåglarnas häckningstid av relativt få fågelintresserade, vilket gör att kunskapen om fågellivet i denna miljö blir begränsat. Detta bekräftas av våra kontakter och i rapporteringen till Artportalen. En ofta underskattad kunskapsbank finns hos skärgårdens (fåtaliga) bofasta personer, men rapporteringsbenägenheten till bl.a. myndigheter här i regel låg.

Utifrån detta perspektiv är länsstyrelsens inventeringar i östgötaskärgården värdefulla för kunskapen om häckfågelfaunan och det värdefulla arbete som Lars Gezelius och Vesa Jussila genomfört bildar en viktig grund. Med tanke på att Östersjöns miljö och även fågelfaunan är utsatt för stora och snabba förändringar är det vår förhoppning att dessa fortsätter, gärna med kortare tidsintervall kombinerade med riktade inventeringar av "hetare" områden. Vi ser dock vissa möjligheter till förbättringar i dokumentationen. Skyddsvärdet på objekten inom det inventerade området är indelat i fyra klasser,

baserat på en inventering 1981. Så länge undersökningarna görs av samma inventerare, såsom varit fallet här under 2000-talet, kan fågelfaunan få en konsekvent beskrivning. En tydligare redovisning av resonemang kring och grunder för klassningen, och därmed rekommendationerna för/emot fågelskydd, rekommenderas till kommande inventeringar. Detta är även positivt för att förenkla för nya inventerare, analys och redovisning av materialet.

Generellt vill vi förorda försiktighetsprincipen i fråga om att förändra fågelskyddsområden (läs: ta bort) då fågelpopulationer fluktuerar över tid och deras anpassning till sin miljö gör att tillräckligt stor mängd alternativa häckningsplatser måste finnas för återetablering. Ytterligare en viktig faktor att väga in är synpunkter från de som bor, verkar och vistas mycket i skärgården. En lyhörd diskussion med denna kategori lägger en viktig grund för förståelsen för olika objekt och ökar viljan att engagera sig långsiktigt i skärgårdens utveckling. Flera samtal kring detta med många fast boende i samband med remissen har satt fingret på deras viktiga roll.

Berguven är 2020–2021 aktuell som inventeringsart i hela landet och är en art som också drar nytta av det skydd fågelskyddsområdena ger. Samma förhållande kan även tillskrivas *havsörnen*. Vidare är *uttern* en art som haft en gynnsam utveckling under 2000-talet och som vinner mark i Östergötland, så även ute i skärgårdsmiljö (vi går inte in närmare på den i detta remissvar). *Ejderns* svanesång är dock allvarlig även i våra östgötska vatten och vi anser att det är av största vikt att stötta den så långt möjligt genom olika åtgärder. Här utgör fågelskyddsområden en viktig bas för artens häckningsframgång, vilket är ett tungt vägande skäl för att i minsta möjliga mån justera ner den skyddade arealen i skärgården. Det aktuella förslaget minskar den skyddade arealen med cirka 340 hektar (20 objekt), vilket kompenseras med 260 hektar nya områden (objekt). Totalt innebär detta en minskning av den skyddade ytan på omkring 80 hektar. Den nyligen utkomna *Sveriges fåglar 2020 – Hur går det för Sveriges fåglar med särskilt fokus på läget vid hav och kust? (Svensk Fågeltaxering och Bird Life Sverige)* tar även upp ovan nämnda fågelarter, inte minst ejderns tillbakagång.

Vår huvudfokus har lagts på Arkösunds och S:t Annas skärgårdar då våra lokala kunskaper för flera objekt i Gryt är bristfälliga. Här saknas bitvis data för att ge ingående synpunkter på effekten av exempelvis upphävt fågelskydd i en del områden och vissa objekt. Vi ställer oss däremot frågande inför förslagen att tillåta passage närmare strand än 100 meter inom eller intill ett antal av remissens objekt. Exempelvis kan man speciellt peka på område 2g, 5a, 13c, 21e och 21g. I många fall handlar det om smala sund där störningsrisken för fågellivet kommer att öka med tillåten passage av båtar och kanoter.

Användningen av bl.a. vattenskotrar, men även motorbåtar för det rörliga friluftslivet, ökar generellt och kan framöver göra så även i ytterskärgården med ökade störningar för fågellivet som följd. Vi saknar att remissen inte anger skäl till förändringarna när det gäller de nya passager som föreslås.

I bilaga redogörs för specifika synpunkter på respektive område

Länsstyrelsens avväganden

Länsstyrelsen har gjort en förnyad bedömning av behovet av passagemöjligheter och därvid tagit bort sju passager som inte bedöms nödvändiga för en rimlig framkomlighet intill områdena. Det är de två nya som föreslogs vid Höga Bockskär respektive Gåsskärshällarna samt fem av de som funnits sedan tidigare vid Nyböte, Sandskären (1) och Brandholmen (3). I beslutet motiveras ändringarna nu bättre och totalt sett ökar arealen och antalet områden vilket innebär att antalet par som skyddas ökar påtagligt.

Naturskyddsföreningen, Östergötland, Norrköping och Söderköping

Bakgrund

Ungefär vart 10:e år ser länsstyrelsen över fågelskyddsområdena i länet. Senast det gjordes var 2012. Enligt det aktuella förslaget på ändringar tas ett 20-tal områden bort, med en sammanlagd areal på ca 344 ha. Ett antal nya områden på en sammanlagd areal ca 260 ha tillkommer.

Ett antal inventeringar ligger till grund för översynen. Inventeringarna är publicerade i Kustfåglar i Östergötland – inventeringar 2013-2019
Gällande fågelskyddsområden redovisas på Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

I vissa fågelskyddsområden är passage närmare än 100 meter tillåten. Passagerna är inte redovisade i Naturvårdsverkets karttjänst, men de är markerade i länsstyrelsens broschyrer över S:t Anna-Missjö och Gryt.

I Naturvårdsverkets karttjänst över skyddad natur finns även andra skyddsformer redovisade, såsom Natura 2000 och naturreservat. Följande Natura 2000-områden berörs av fågelskyddsremissen: Åsvikelandet – Kvädö, Sankt Anna och Gryts skärgårdar och Bråviken yttre. De är upprättade enligt EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektivet. De har bevarandeplaner som anger att utpekade arter och habitat ska ha gynnsamt tillstånd. Åtgärder som försämrar bevarandestatusen hos dessa arter och habitat får inte ske utan särskilt medgivande. Det gäller även åtgärder som sker utanför Natura-områdets gräns. S:t Anna yttre skärgård är ett utpekat BSPA-område enligt HELCOM. En samverkansplan för området finns

I planen beskrivs att ett av hoten mot kustfåglar, säl och andra marina djur är störning från allmänheten. Men eftersom så stora områden är fågelskydd bedöms störningen från allmänheten vara måttlig. I samverkansplanen konstateras att uttrar har varit försvunnen från Östergötlands skärgård under lång tid. Under senare år har enstaka observationer gjorts vilket kan tyda på en återkomst. Som bevarandemål står: ”2020 ska uttrar finnas i området och reproducera sig.”

Våra synpunkter

Vi vill först tacka Lars Gezelius och Vesa Jussila för de imponerande inventeringsinsatser som gjorts genom alla åren.

Handläggningen av remissen

I den utskickade remissen, daterad 2020-11-20, anges att dokumenten ska publiceras på länsstyrelsens hemsida. Remissen lades upp 2020-12-10 utan kartbilagor, vilket har gjort det svårt för allmänheten att granska remissen. Ärendenumret är fel angivet i den utskickade remissen, vilket har försvårat efterforskning av de digitala dokumenten hos länsstyrelsens diarium.

I remissen föreslås en ny passagemöjlighet närmare än 100 meter invid ett fågelskyddsområde. Ändringen är mycket svår att upptäcka eftersom nuvarande passagemöjligheter inte är redovisade.

Fågelskyddsområden som tas bort, och förslag på nya fågelskyddsområden

Vi motsätter oss att befintliga fågelskyddsområden tas bort. Vi anser att fågelskyddsområden ska ha en bättre kontinuitet eftersom den biologiska mångfalden behöver värnas. De flesta av de fågelskyddsområden som föreslås tas bort har tidigare hyst ejder och har goda förutsättningar för återetablering i områdena. Ejder är starkt hotad EN (2 på rödlistan). Vid studier av tidigare inventeringar i ”Inventering av kustfåglar i Östergötlands skärgård – Beståndsförändringar 1981 – 97” kan man se att ejderbeståndet varit spritt, men numera är en spillra. Ett fortsatt skydd av områdena skulle förslagsvis kunna vara en del i programmet för uppföljning av miljö kvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård. Det krävs dock många fler åtgärder med ökade resurser och fördjupade studier kring ejderns kraftiga tillbakagång.

I flera fågelskyddsområden, som föreslås tas bort, finns rödlistade fågelarter. Eftersom utter har börjat återetablera sig i skärgården är det viktigt att fredade områden kvarstår.

Störningar av motorbåtstrafik i skärgården har ökat under senare år. Många större motorbåtar har en vattenskoter hängande i aktern. De lägger till vid en ö och leker med skotrarna i de känsliga områdena. Nuvarande fågelskyddsområden behöver vara kvar med tanke på de ökade störningarna från övrigt friluftsliv. Antalet kajaker har ökat i skärgården. Ur friluftslivets och naturturismens perspektiv är det inte bra att ändra och justera fågelskyddsområden. Friluftsliv och naturturism är beroende av goda planeringsunderlag som beskriver var man kan gå iland och inte, vid olika tidpunkter på året. Legitimiteten i fågelskyddsområdena minskar kraftigt när besökarna ständigt upptäcker att planeringen inte fungerar därför att något har ändrats sedan tidigare besök eller på grund av kartmaterial, guideböcker etc. nästan aldrig hinner bli uppdaterade tillräckligt snabbt. Det finns gott om områden och öar som inte är fågelskyddade, och som kan besökas av det rörliga friluftslivet året om. Fågelskyddade områden kan besökas av det rörliga friluftslivet under de tider som de inte är skyddade, vilket kan förlänga turistperioden.

Nedan följer kommentarer kring bland annat de tjugo föreslagna områdena där fågelskyddet föreslås upphöra.

Tidigare ejderförekomster redovisas. Dessutom påvisas ytterligare områden med potential att bli kommande fågelskyddsområden med inriktning på återetablering av ejder och skydd av rödlistad fågel.

Passage mellan Låga och Höga Bockskär är olämplig eftersom vattnet är fyllt med små skär och grund, vilket gör att båtar tvingas gå nära Höga Bockskär, Flötskär och Västra Tyxholm. Behovet av passage här är dessutom inte stort eftersom alternativa rutter finns nära.

21c Brudholmshällarna, Totholmarna, Tärnskär, norra delen av Melön Förslag att fågelskyddet upphävs. Totholmarna, norra delen av Melön och Stora Olsön är alternativhäckplatser för rödlistad fågel. Vi förutsätter att skyddet kvarstår för dessa områden.

21d Hattö, Hamnskären, Lägglabben, Runnskären, Krösaholmen, m.fl. Hattö, Lägglabben, Stora och Lilla Runnskär i sektor A, C och D föreslås utgå som fågelskyddsområden. Sektor B Hamnskären och sektor E Krösaholmen kvarstår som fågelskyddsområde. Hattö är alternativ häckplats för rödlistad fågel och vi förutsätter att skyddet blir kvar.

24c Måsholmen, Lindholmen, Grytsholmen, Bergholmen, Tallklubben, Västra klubben Har inte varit fågelskyddat. Hyste 1997 tre ejderkullar + 42 ådor. Vi föreslår att Bergholmen blir ett fågelskyddsområde med tillträdesförbud 1/2 - 15/8 p.g.a. alternativ häckningsplats för rödlistad fågel.

28c Kvädö Rotskär och Rotskärsståndklubben Har tidigare varit fågelskyddsområde. I slutet av juni 1997 två ejderkullar + 8 ådor. Vi föreslår att Kvädö Rotskär blir fågelskyddsområde med tillträdesförbud 1/2 - 15/8 p.g.a. alternativ häckningsplats för rödlistad art.

Simpan Fågelskyddsområde i inre Slätbaken saknar nummer och är inte redovisat i inventeringar.

Länsstyrelsens avväganden

Länsstyrelsens syfte med revideringen av fågelskyddsområdena är att de ska kunna ha en viss variation över längre tidshorisonter och anpassas till aktuell fågelförekomst för att ha en trovärdighet gentemot det rörliga friluftslivet. Skärgården är ett riksintresse för friluftslivet som behöver vägas in. Merparten av områdena ca 85 % förblir kvar (ca 94 % av arean) så det är generellt en hög kontinuitet i skyddet. I och med detta beslut utökas arealen med ca 62 ha och mångdubbelt fler häckande par av kustfåglar omfattas av fågelskydd, vilket i sig visar att revideringar behövs för att bättre anpassa fågelskyddet till rådande fågelförekomst. Vad gäller ejder och andra arters remarkabla tillbakagång är de ett resultat av i första hand andra faktorer som har med de stora förändringar i det marina ekosystemet som skett. Länsstyrelsen bedömer dock att omfattningen av skyddet är sådant att det väl bidrar till god häckningsframgång vid en eventuell uppgång. Skyddstiden är sedan beslutet 2012 också längre för merparten av områdena jämfört med hur det var dessförinnan (tiden utsträcktes från 10 till 31 juli).

Revideringen brukar göras vart 10:e år och det har funnits god tillgång på information om fågelskyddsområden i folder hos Länsstyrelsen. Skyltningen på öarna har dock haft brister, vilket Länsstyrelsen beklagar. Länsstyrelsens ambition är att detta ska förbättras, särskilt i den information som finns i de digitala båtsportkortet.

Ytterligare passager tas bort i detta beslut bl.a. vid Höga Bockskär, Nyböte, Sandskären och Pungholmen. Melön-Stora Olsön samt Hattö m.fl. kvarstår som fågelskyddsområden. Länsstyrelsen inför fågelskydd på ett par lokaler för särskild skyddsvärd art och bedömer att störningskänsligheten är lägre på andra föreslagna lokaler. Länsstyrelsen har gjort en översiktlig uppföljning av Simpan i Slätbaken och bedömer att skyddet ska kvarstå genom landstigningsförbud.

Östergötlands Båtförbund

Östergötlands Båtförbund (ÖBF) är en främjande organisation som verkar för att våra medlemmar ska kunna utöva båtlivet på bästa sätt, både ur medlemmens och ur naturens perspektiv. Grunden för båtliv är vår urgamla rätt att fritt färdas på vatten.

ÖBF är anslutet till Svenska Båtunionen (SBU). ÖBF har runt. 10 000 medlemmar fördelade på 50 klubbar. Ca 4000 av medlemmarna finns runt Vättern, ca 2500 finns vid kanalsystemen (Göta kanal och Kinda Kanal) med bl.a. sjöarna Roxen (Linköping) och Åsunden, resten ca. 3500 finns vid kusten. Under sommaren har många sin sommarhamn i skärgårdsområdet.

De allra flesta som har båt, har det för att berika sin fritid och uppleva naturen och få möjlighet till återhämtning och social gemenskap. När det gäller fågelskyddsområden i Östergötlands skärgård, förstår vi behovet och hoppas att de förbättrar livsvillkoren för fågellivet och därmed ger vistelsen i skärgården ett större innehåll och rekreativvärde. Det är också viktigt att behålla artrikedomen och därigenom trygga tillväxten så att kommande generationer av skärgårdsbesökare får chansen att uppleva den genuina skärgårdens fauna i så stor utsträckning som möjligt. När det finns livskraftiga populationer, tror vi att fåglarna kan samexistera med hänsynsfulla båt-turister, utan att skrämmas iväg, eller få sin häckning förstörd. Att informera om hur man uppträder i naturen som gäster, utan att störa och lämna spår efter sig, ser vi som en av våra viktigaste uppgifter. Vi vill också slå vakt om vår unika Allemansrätt. Den gör båtlivet i den form som vi uppskattar så högt, möjlig och ger båtlivet dess höga rekreativvärde. I båtlivet är vi också utlämnade till naturens och vädrets skiftningar. Det gör att vi gärna vill ha en trygg och säker natthamn, samtidigt som vi gärna söker oss ut till mindre, oskyddade och ensligare öar över dagen, för sol och bad. Vi är också beroende av att det är tillräckligt djupt vatten så att vi kommer in till ön, men det får inte vara djupare än att det går bra att ankra. Botten måste också vara av lämplig beskaffenhet för att få ett säkert ankarfäste. Dessa faktorer som vi är beroende av, gör att antalet lämpliga ankarplatser är begränsade. Vi hoppas att detta respekteras av beslutande myndigheter när man inför eventuella restriktioner. Båtlivet är dessutom inte stationärt utan rör sig längs kusterna och passerar ofta länsgränserna. Förhoppningsvis är inte fåglarna beroende av samma faktorer, det bör kunna ge oss alla plats.

Vi ser med tillfredsställelse att Länsstyrelsen nu kommer med ett förslag till revidering av fågelskyddsområden i Östergötlands skärgård. Ambitionen att göra en revidering regelbundet tycker vi är bra.

Det är också tillfredställande att man nu även föreslår upphävande av några befintliga reservat, även om de föreslagna slopade områdena endast i undantagsfall är intressanta

för båtlivet. Det är också mycket viktigt att man, som man gör i förslaget, tar hänsyn till de hävdvunna leder som finns i skärgården utan att de är utmärkta i sjökorten. Att kunna använda dessa leder och passager av sund, ibland kanske närmare än de ordinarie 100 m från land, är viktigt också ur säkerhetssynpunkt. Därför begränsar inte ett landstigningsförbud på samma sätt som ett tillträdesförbud även för vattenområdet runt en ö. Alla med pilar angivna passager är viktiga att behålla.

Kommentarer till de föreslag som vi tycker berör båtlivet negativt. Övriga fågelskyddsområden kommenterar vi inte. Områdena enl. förslagets numrering:

1f, har en bra hamn på N Törnsö, beskriven i Ameéns ”Seglarhamnar på Ostkusten”. Gällande förbud som sträcker sig till 15/8 gör att båtsäsongen är nästan slut innan hamnen blir tillgänglig. Inventeringen anger området som skyddsvärd trots att samma inventering anger området som art och individfattigt. Vi anser att fågelskyddsbestämmelserna bör upphöra inom området.

4a, passagen i sundet är viktig, gammal skutled.

4b, de norra delarna som är intressanta för båtlivet, med bra hamn vid N Häradsskär. Vi anser att detta område är mycket värdefullt för båtlivet, så det är bra att skyddstiden kortas av eller området begränsas. Bra att en passage föreslås.

5a, viktigt att passagen öster om det nya området behålls, gammal led som utnyttjas mycket.

8g, NV stranden på ön Hamna bör göras tillgänglig eftersom den ger skydd mot vindar från ost till nästan syd, vilket det är ont om i skärgården och dessutom ger den fin kvällssol. Området kring Mansö och Svensö är mycket välbesökt.

10a, har hamnmöjlighet med bra kvälls läge på Örskär, som borde undantas från skyddsområdet.

14b, Lökskären och Klubben är intressant inte bara för att där finns en bra hamn utan även för att det är en kulturhistoriskt intressant plats. Det gamla fiskarsamhället är beskrivet med ett eget kapitel i boken ”Östergötlands skärgård” utgiven av Östergötlands Länsmuseum 1995. Detta lockar säkert många att vilja besöka öarna, men en fredningsstid ända till 31/7 gör att det blir svårt eftersom kvarvarande helger är få och det behöver även vara bra väder. Dessutom ingår området i ett av de nya Hänsynsområdena som införts, vilket borde ge mindre störningar vid besök. De andra öarna har vi inga invändningar emot.

17a, Detta område ligger i ett väldigt välbesökt och populärt område, kring Laxvarp. Vi avstyrker mycket bestämt att detta är ett fågelskyddsområde! De övriga har vi inga invändningar emot (17b, 17c och 17d).

21c och 21d, anser vi är mycket bra att de tas bort som fågelskyddsområden.

Länsstyrelsens avväganden

Vid Törnsholmarna häckar störningskänslig fågel och Länsstyrelsen anser att skyddet ska behållas. Passage närmare Gåsskären tas bort, då passage ändå är enkel öster

därom. Vid Hamna anser Länsstyrelsen att det finns gott om alternativ på de större öarna i väst och sydväst. Åsskären med Örskär samt Lökskär och klubben är generellt relativt artrika med bl.a. gravand, svärta, vigg, småskrake och strandskata samt en del måsar och tärnor och ska därför kvarstå som fågelskyddsområden. Lilla Lundskär vid Laxvarp hyser flera par Svärta och ska därför kvarstå som tidigare. Området kring Laxvarp och Gubbön hyser goda alternativ för båtlivet. Hattö och Melön behålls eftersom där finns störningskänslig fågelfauna, medan Totholmarna och Runnskären tas bort.

Fastighetsägare

Aspöja-området

Bo och Björn Aronsson, Aspöja

Om jag minns rätt är det tredje gången i rad, som den totala ytan av fågelskyddsområden minskar i Östergötland. Är det verkligen rätt väg att gå när trycket från fritidsverksamheter ökar? Vidare kan man fundera över inventeringarnas tillförlitlighet. En enda mink kan ju ödelägga all häckning på en mindre holme, och då blir det ju noll häckning det året. Det är också viktigt att framhålla att fågelskyddsområden utan predator jakt är ganska meningslösa och tenderar till att bli "minkskyddsområden" istället. Vi har till dags dato tagit 101 minkar sedan våren 2017, dom flesta inom fågelskyddsområden öster om Aspöja, av dom är det 41 honor och 60 hanar. Jag hoppas vi kan hålla i den här predatorjakten och tror att den kommer att få större och större betydelse för framför allt alla markhäckare i området, för varje år som går. Vad jag menar med "minkskyddsområden" är att fågelskyddet även blir till skydd för predatorerna. Kanske då särskilt mink just i det här området. Därför är det väldigt viktigt att det finns predatorjakt på fågelskyddsområdena. Ett exempel på bra predatorkontroll är projektet på södra Öland som Länsstyrelsen i Kalmar är med och stöttat. Vore väldigt bra om vi kunde få till något liknande för åtminstone ytterskärgården i Östergötland. Skickar med en artikel på Ölands projektet.

Synpunkter på fågelskydd som ska tas bort

3 a Varför ta bort söder udden på Äppelsätter?

Den tjänar ju som "buffert" så att ingen kan gå in i området. Bättre vore ju att utöka området till hela Äppelsätter och V Äppelsätter. Vidare tycker jag att passagen öster om Nyböte är väldigt onödig. Det går alldeles utmärkt att åka väster om Nyböte och Enbuskskär, avståndsskillnaden är ju minimal.

Varför ta bort Slättenskär?

Området norr på Slättenskär är ju fantastiskt fint för häckning, med grunda vikar och små hällar. Jag som markägare vill bestämt ha det kvar. Det finns fritidshus både N.O och N.V om Slättenskär. Det är naturligtvis lite olyckligt, men i det här fallet närmast en garanti för att skyddet efterlevs.

2 g Varför ta bort låga Bockskär?

En utmärkt häckningsholme i anslutning till alla grunda områden öster om. Sämst tycker jag om passagen mellan höga och låga Bockskär.

2 h Varför ta bort Själskär?

En liten egen skärgård, utöka hellre så att alla små hällar runt omkring kommer med. Både Själskär och N Köpskär som ligger S.O om Själskär är bra exempel på "minkskydds-områden". På N Köpskär har vi skjutit 4 minkhannar. Det blir nog inte så

mycket häckningar så länge dom var där. Jag tycker att N Köpskär ska tillkomma och Själaskär ska var kvar som fågelskyddsområden.

Sören Berglund Aspöja

Jag har väldigt svårt att se hur en minskning av skyddsområdena kan gynna häckningsframgångar och bevara häckningsmöjligheter för kust-och rovfåglar i Östergötlands skärgård. Skall det kunna bli en återetablering på de lokaler där det har varit en minskning måste skyddet vara kvar. Det är så försvinnande små områden som natur och fågellivet har ett skydd.

Utöka områden hellre än att minska. Jag kan heller inte se någon vettig anledning att tillåta passage mellan Höga och Låga Bockskär i ett område som hyser störingskänslig fauna och förmodligen Utter. Det viktiga bör vara skydd för fågel-och djurlivet ,eller????

Magnus Gustafson, Aspöja

Jag vill inte ha några fågelskyddsområden på min fastighet med tillhörande vatten och fiskevatten om det inte finns någon speciell fågelkoloni eller liknande. När det gäller mitt vatten söder om Birkskär där Låga Bockskär är, anser jag att det är bra att LST valt att ta bortfågelskyddet från mina ägor. Det är för övrigt ont om fågel där. Likaså tycker jag det är bra att fågelskyddet tas bort vid Runnskär.

Birgitta och Peter Kark, Aspöja

Denna översyn av fågelskyddsområden i Östergötlands skärgård daterad 2020-11-20, utgör ännu ett exempel i raden av ambitiösa och väl redovisade rapporter över tillståndet i ett världsunikt skärgårdsområde. Detaljer i underlaget låter sig, som alltid diskuteras, men det som tydligt utmärker många års inventeringsresultat, är en i huvudsak minskande biologisk mångfald. Art- och individrikedom minskar, inom snart sagt alla områden. Orsakssambanden klarnar. Resultatet förskräcker; Vi befinner oss mitt i den sjätte massutrotningen denna gång orkestrerad av oss själva. Minst en miljon arter står på tur. Klimatstress i havet, på land och i luften leder till obalans, rubbning eller i värsta fall till raserade ekosystem. Mot denna bakgrund framstår slutsatser och "Förslag till beslut" som otillräckliga, eller rent av helt otidsenliga. Ingen tvivlar längre på att även fåglarna är allvarligt störda. Ingen tvivlar heller på att det framförallt är vi som stör. Länsstyrelsens slutsats blir då, förvånande nog;

mindre skyddad areal, fler passagemöjligheter och en fortsatt fragmentisering av skyddade områden. Det här duger inte! Vi måste alla, lära oss tro på vad vi vet och vad vi ser. Sen måste vi omgående göra det som krävs.

Nu gäller det FÅGELSKYDD!

Stå upp för fåglarna genom att överge den väg som redan lett till, och kommer fortsätta leda till; otydlighet, minskad förståelse och respekt, mera störning och sämre fågelskydd. Dags för spårbyte!

Skapa stora sammanhängande skyddsområden med utgångspunkt i hela det inventeringsmaterial som samlats sedan 1970-talet. Överge idén med passagemöjlighet genom skyddade områden. Återinför ett långsiktigt förhållningssätt genom fasta områdesgränser och fasta perioder under minst 20 års tid. Slutligen uppmuntra lokalt engagemang för att förbättra underlag och tillsyn genom att utnyttja den unika kunskap som bofasta samlat under långvarigt bruk av skärgården.

Noterat i sammanhanget;

Regeringen gav 2007 landets kustlänsstyrelser i uppdrag att peka ut områden i skärgården där särskild hänsyn eller skydd mot störning kunde erfordras. I Östergötlands ytterskärgård finns unik natur i behov av skydd. Inom HELCOM MPA området S:t Anna – Missjö. finns idag Fågelskydd, Sälskydd, Natura 2000, Naturresevat och Fiskfredning. Dags att utveckla detta till ett HÄNSYNSOMRÅDE för ökad tydlighet och värde samt minskad störning.

Mathias och Jacob Kark, Aspöja

Inledning och bakgrund

I Östergötlands skärgård samt i övriga landet kan vi med stor oro följa en pågående ökning av antalet rödlistade och hotade växter, insekter samt land- och marinlevande djur- och fågelarter. Detta är inte ett regionalt hot utan ett nationellt och internationellt. Ett hot som måste tas på största allvar. Världsnaturfonden WWF skriver i ett pressmeddelande daterat den 22 april 2020 följande (källa: <https://www.wwf.se>):
”I Artdatabankens granskning av nära 22 000 av landets arter är drygt var femte (22 procent) rödlistad, en ökning från 4 273 till 4 746 sedan 2015. Av dem anses nästan hälften vara hotade (2 249). Orsakerna är krympande och fragmenterade livsmiljöer på grund av exempelvis avverkning och igenväxning. Två av tre rödlistade arter (68 procent) är på nedgång och förlusten av artmångfalden går fortare. Som exempel har minst 900 rödlistade arter försvunnit från minst ett län.” WWF konstaterar vidare att våra rödlistade arter behöver mer skydd, stärkt hänsyn och återskapande av deras livsmiljöer. Vidare skriver WWF att för marina miljöer och arter är kunskapsläget sämre och förändringarna som sker snabbt är allvarliga (källa: <https://www.wwf.se>).

Vår familj har sedan 1920-talet nära anknytning till Arkösunds och Sankt Annas skärgårdar. Mot den bakgrunden kan vi konstatera att den marina miljön förändrats med följd att artrikedomen i hav och på land har försämrats påtagligt. Här kan nämnas alfågel, berguv, brun kärrhök, enkelbeckasin, fiskgjuse, gravand, orre, roskarl, rödbena, sothöna, stenfalk, strandpipare, svärta, sånglärka, tofsvipa och tornfalk som numera nästan helt försvunnit, men som var en naturlig del av faunan på Aspöja och omkringliggande öar under stora delar av 1900-talet. Det finns ytterligare rödlistade fågelarter som ej omnämns i er remiss och som vi känner till har levt eller lever i Sankt Anna skärgård. Här kan nämnas entita, smådopping, svartvit flugsnappare och talltita för att nämna några av dessa arter.

Det kan också med glädje konstateras att några arter inte längre är rödlistade, men går trots det en oviss framtid till mötes. Här kan nämnas gröngöling, kungsfågel, skäggmes, sånglärka och ängspioplärka. I området finns alltså naturliga och historiska boplatser och häckningsområden för många fågelarter som definierats som rödlistade (sårbara, nära hotade, starkt hotade och akut hotade) under 2000-talet.

Vi vill vara drivande i frågor som långsiktigt skyddar djur, fåglar, växter och faunan i övrigt i ytterskärgårdens ytterst värdefulla biotoper och ekosystem. Vår önskan är att se den negativa trenden vända och få ökad mångfald och hållbarhet i den naturliga miljön. För oss är det därför ytterst välkommet med förslag som stärker fågelskyddet i skärgårdsmiljön. Vi lever i en kort tidsrymd av världshistorien, men dessvärre har

människan och vår negativa påverkan på klimatet och miljön aldrig varit större. Det är därför helt naturligt att vi gemensamt bär ansvar för att vända den ovan nämnda negativa utvecklingen. Fågelskyddet är ett verktyg som vi därför vill framhålla och värna om. Det är därför av yttersta vikt att bibehålla och stärka fågelskyddet för att vända utvecklingen och ej riskera att få fler rödlistade fågelarter eller begränsa möjligheterna för befintliga. Våra rekommendationer till mer omfattande skydd och stärkt hänsyn känns därför ytterst naturliga och delas in i (1) allmänna rekommendationer och (2) specifika rekommendationer.

Allmänna rekommendationer

Bibehåll eller utöka den totala arealen med fågelskyddsområde i Östergötlands skärgård. Vi kan konstatera att er remiss minskar den totalen med 88 ha. Det skickar inte ut rätt signaler och minskar på ett påtagligt sätt den fågelskyddade arealen.

Ta bort passageleder inom fågelskyddsområden, vilka idag tillåts och som det även föreslås ges ett större utrymme för i den östgötska skärgården. Vi har kunnat konstatera att dessa lett till ökad båttrafik i såväl fastslagna passager samt även bidragit till ökad och otillbörlig båttrafik inom uppsatta fågelskyddsområden. Hänsynen till fågelskyddet raseras med dessa passager.

Skapa större fågelskyddsområden runt föreslagna fågelskyddsområden istället för att rita upp dem i små grafiska cirklar runt öar, kobbar och skär. Jämför med hur väl utfallet varit för sälkyddsområden där stora sammanhängande ytor skyddats från båttrafik.

Specifika rekommendationer

Inför ett större sammanhängande fågelskyddsområde söder om Aspöja. Enbuskskär, Alnundsklabben, Lilla Långskäret och Nyböte i väster och vidare österut innefattande Västra, Mellersta och Stora Äppelsätter, Stångklabbarna, Gulklabbarna, Gastskären, Nordostskär, Nordostklabben, Bengtshälle och ut mot Djuphallarna, samt ögrupperna öster om Stora Äppelsätter innefattande Långskäret, Slåtenskär och Torrskär med kringliggande öar och skär.

Inför ett större sammanhängande fågelskyddsområde öster och nordost om Aspöja. Dromhals, Östensten, Östenstensklabben, Gärningskär och Norra Karten samt sedan norröver innefattande Runnskär, Yttre Brunnskär, Norra Köpskär, Själkskär upp mot Stora och Lilla Svartbåden, Stora Steskär, Inre och Yttre Spinken, Stora och Lilla Lusskär, Alklabben och sedan västerut innefattande Tyxholmarna, Birkskär, Höga och Låga Bockskär, Klavskärsklabbarna, Joxen och Ådklabben. Vi anser inte att ert förslag till översyn generellt gynnar eller stärker fågelskyddet och hoppas därför att ni beaktar våra konkreta förslag på revideringar. Med förhoppning om en fortsatt konstruktiv dialog kring fågelskyddet i Östergötlands skärgård!

Håkan Mauritzon, Aspöja

Utgångspunkten för fågelskyddsområden bör vara där det finns fågel eller bra habitat för fågel. Jag har tidigare ägt fastigheterna Tyxholmarna, Låga Bockskär m fl. Jag äger fiskevatten vid och omkring fågelskyddsområdena vid Låga Bockskär, Tyxholmarna, Tyxholmshällarna m fl. Låga Bockskär har även inventerats två gånger av både Naturföretaget och Fennicius Natur. Inga speciella naturvärden på ön. Ej

lämplig för häckning som så kallat fågelskär. Jag bedriver yrkesfiske och husbehovsfiske vid mina fiskevatten. Fiskevattnen är i stort sett samma sträckning som nuvarande fågelskyddsområde Tyxholmarna och öster om Tyxholmarna. Det innebär att jag har bra koll på hur fågel och djurliv är i området. Jag kan intyga att det är ont om fågel vid Låga Bockskär och Tyxholmshällarna. Jag tycker att ert förslag om förändring av fågelskyddsområden är bra i stort. Jag anser det är rimligt att ta bort Låga Bockskär och Tyxholmshällarna då det ont om fågel där. Att minska ned fågelskyddsområdet för Tyxholmarna som idag har tillträdesförbud 1 februari till 15 augusti anser jag vara rimligt då fågelskyddsområdet är den längre tiden och framförallt för att skydda särskilt störningskänslig fauna. Jag menar att ert förslag är väl genomtänkt och utgår ifrån inventeringar samt att då Låga Bockskär och Tyxholmshällarna utgår pg a av ont om fågel. Jag anser att det är rimligt att Tyxholmarna, Flötskär och Höga Bockskär och flagen mellan dem och direkt söderut med sina höga naturvärden är bra om det får vara fortsatt fågelskyddsområde i enlighet med ert nuvarande förslag. I arbetet med bildande av Naturreservat kan ju jag då tycka att låta grundflagen direkt söder om Tyxholmarna vara skyddad och att friluftslivet får mer tillgång till norra delen av Birkskär kan vara bra. Det är ju så att det underlättar för gemene man att kunna passera på östra sidan av Tyxholmarna samt att ha rätt till att passera (obs ej stanna) på östra sidan av Låga Bockskär. När gemene man ska röra sig nord-sydligt. Jag har förstått att det kommit in skrivelser om Låga Bockskär och helt plötsligt har några engagerat sig att det ska fortsätta att vara fågelskyddsområde. Det kan ju ändå inte vara så att antalet skrivelser som inkommit i någon form av lobbying ska påverka det hela, man måste väl ändå utgå från huvudsyftet och i detta fall skydda områden där det finns fågel som bör skyddas, vilket inte finns vid Låga Bocksskär respektive Tyxholmshällarna. En kan ju fundera varför det helt plötsligt är ett sådant rabalder om Låga Bockskär....

Jag kan dock tycka det kan vara bra att i nuläget låta det stora fågelskyddsområdet Tyxholmarna enligt er nya avgränsning (dvs minska ned genom att ta bort områden runt Låga Bockskär och tillåta passage samt även ta bort Tyxholmshällarna) kan fortsätta att få vara så men kanske att man till nästa gång överväger att göra än mer riktad inventering om det är skyddsskäl i stort för Tyxholmarna respektive om det ska fortsätta att vara fågelskyddsområde om den samlade bedömningen är så men att man överväger för vilka tider det ska gälla. Vi markägare gick ihop senast ni genomförde översyn och skrev in till er att vi ville ha kvar Tyxholmarnas fågelskyddsområde. Framöver kan man ju fråga sig om det ska vara ett fågelskyddsområde med långt eller kort tillträdesförbud.

Klas Sandell, Aspöja

Det har kommit till min kännedom att man gjort en översyn av fågelskyddsområden i Östergötlands skärgård och även förslag till ändring av beslut i detta (Dnr som ovan). Det finns förstås mängder av synpunkter och reflektioner som det här förslaget väcker – och jag hoppas många med god kännedom om skärgårdsförhållandena hör av sig till er om detta. Exempelvis är det mycket svårt att förstå den totala minskning av fågelskyddat område som föreslås, i vår tid som trots allt på olika sätt försöker tillmäta skyddsvärda landskap och biologisk mångfald ett högre – inte lägre – värde. När det gäller mitt närområde, Aspöja, t.ex. områdena "2g", "2h" och "2i" så konstaterar jag t.ex. att man, enligt min mening, fullständigt felaktigt både rätt dramatiskt föreslår minskning av fågelskyddade områdena och därtill vill tillåta nya nära passager för

båttrafik som inte tidigare varit tillåtna. Att detta föreslås i direkt anslutning till ett område, Bergön, som just nu är under förslag för en storslagen (läs: huvudlös) turismsatsning är för mig obegripligt. Denna koppling mellan minskat fågelskydd och ökade möjligheter till nära passager i detta område är förhoppningsvis ett rent misstag. Men även om förhoppningsvis de grandiosa byggplanerna på Bergön (över 7.000 kvm byggyta, tre stycken 6-7 våningars tornbyggnader m.m.) inte blir förverkligade så verkar det helt felaktigt att på detta sätt drastiskt minska fågelskyddet samtidigt som turismen kan komma att öka just där. Områdets anknytning till Natura 2000 genom fågeldirektivet liksom art- och habitatdirektivet verkar också ha fallit förslagställarna ur minnet när man föreslår drastiskt minskat skydd och där bl.a. frågan om kumulativa effekter förstås bör vägas in. Mitt intresse i dessa frågor handlar framför allt om friluftsliv och naturturism i mer generella termer och därav följande principiella invändning mot förslaget i fråga. En huvudsak vid friluftsliv och naturturism både sett utifrån deltagares, ledares och entreprenörers perspektiv är god planering. Det innebär i praktiken att man är beroende av t.ex. guideböcker, webbsidor, kartor, sjökort, appar, berättelser och tips från tidigare besökare eller tidigare egna besök. Det är då av den absolut största betydelse att dessa planeringsunderlag känns stabila. Att ändra gränser och datum för fågelskyddsområden är därför förkastligt och inte minst eftersom det görs utifrån ofta mycket tillfälliga underlag i form av enstaka inventeringsbesök som i sin tur kanske är kraftigt påverkade av t.ex. tillfällig förekomst av mink eller fluktuationer av olika fågelpopulationer beroende av många olika skäl. *Så en stark uppmaning vid denna och kommande diskussioner om fågelskyddsområdets gränser och datum är att bevara kontinuiteten!* När tillfälliga besökare alltför ofta upptäcker att den information, de tips och de erfarenheter som de samlat på sig inför sin skärgårdstur inte längre gäller och planerna blir kullkastade så eroderas legitimiteten i fågelskyddsområdena. Att i motvind och regn paddla till den tänkta rastplatsen och så upptäcka att det nu blivit fågelskyddsområde eller att i augustiskymningen försöka komma överens om en ny natthamn med vännernas båt, ökar naturligtvis risken för överträdelser. Det måste vara bättre att med en god representativitet i typer av områden (inner-, mellan-, ytterskärgård, grunda och djupare områden, låga och höga berg osv. osv.) ha en kontinuitet i fågelskyddsområdenas gränser och datum. Då kommer både fåglar, och annat vilt, att kunna anpassa sig till detta utbud av mindre störda områden, samtidigt som legitimiteten och efterlevnaden bland besökarna förstärks.

Olle Skärlund, Aspöja

Inför kommande översyner av fågelskyddsområdena skulle jag vilja se en mera lättläst och pedagogisk presentation av förslaget. I den här formen kräver remissen orimligt lång tid och stora ansträngningar om man i någon mån vill förstå vad som ligger bakom och motiverar de olika förslagen till ändringar. Det framgår ju nämligen inte alls av den remitterade texten, som nöjer sig med att hänvisa till att det är Rapport 2019:16, Kustfåglar i Östergötland -inventeringar 2013 -2019, som ligger till grund för förslagen. Det är sedan ett minst sagt knepigt och tidsödande arbete att kombinera de två dokumenten med varandra, inte minst om man har svårigheter att läsa eller arbeta med texter och kartor på skärm. Rapport 2019:16 är enbart tillgänglig i digital form om inte någon vänlig administratör på Länsstyrelsen ställer sig och kopierar upp den, monterar ihop den och skickar den med post, vilket Monika Sunhede gjorde tack för det!

Genomfarter utan bakgrundsinformation eller motiveringar

Men även om man tagit sig över de här hindren upptäcker jag att man ändå inte får någon motivering till förslagen i remissen. Det gäller exempelvis genomgående förslagen till undantag från förbudet att komma närmare stranden än 100 meter under den tid som stranden ifråga är fredad genom att den ingår i ett fågelskyddsområde. Ingenstans finns någon förteckning eller information om vilka av remissens tolv undantag som är nya respektive gamla eller vad som motiverar genomfartsmöjligheterna. I vissa fall vet jag att det handlar om gamla etablerade farleder, som sedan länge finns utmärkta på båtsportkort och i guideböcker. Men i andra fall är det genomfarter som tillkommit på senare tid, eller föreslås nu, och som saknar all rimlig grund. Det gäller exempelvis passagen genom sundet mellan Kravskärsklabbarna och fågelskyddsområdet som omfattar Tyxholmarna, Höga och Låga Bockskär m fl öar (Område 2 g sektor Bi inventeringen). Avståndet till den mycket etablerade och oftare använda farleden väster om Kravskärsklabbarna och vidare norrut mellan Marö-Lånjö och Låga Bockskär, är så obetydligt att det inte finns någon anledning att störa de fredade fåglarna i skyddsområdet. Passagen bör därför utgå ur förslaget. Det bör för övrigt även den föreslagna nya passagen mellan Höga och Låga Bockskär. Vi som bor här ute och ofta rör oss i området vet vilka känsliga arter som häckar och rör sig i de här omgivningarna. Planande båtar som drar järnet mellan öarna orsakar förödande störningar på den känsliga faunan. Att gå väster om låga Bockskär är knappast ens en omväg värd namnet - den får väl mätas i minuter och sekunder. Det är heller ingen ofta frekventerad led under de tider då inte fågelskyddet hindrar genomfart, så frågan är vad som ens fått iden att dyka upp i huvudet på länsstyrelsens fågelskyddsansvariga. Vore intressant att veta. Ytterligare en passage som jag vill ifrågasätta gäller mellan Enbuskskär-Nyböte i väster och Långa skäret-Tunnskär-Tunnskärsklabben i öster. Det är en passage som stryker nära intill fågelskyddsområdet 3b sektor B och ingår i ett större sammanhängande område med grunda bottnar högt skattade av exempelvis vadare. Passagen tillkom 2012 och då med motiveringen att det skulle vara en skyddad kajakled. På vilket sätt en sådan bidrar till att bevara goda häckningsmöjligheter och gynna häckningsframgång och livskraftiga populationers fortlevnad för kust- och rovfåglar, framgick inte då och det gör det inte nu heller. Även här finns för övrigt en mer etablerad farled väster om Enbuskskär och Nyböte och öster om Brännböte som går vidare norrut upp mot Birkö. Den erbjuder kajakpaddlare en minst lika skyddad färd utan att störa ett fågelskyddsområde, som länsstyrelsen i sin inventering betecknat som skyddsvärt. Länsstyrelsens förslag till passager och inskränkningar i fågelskyddet ger intrycket att det någonstans finns ett stående påbud -från riksdag, regering eller EU eller varifrån?-att i varje stund försöka hålla så stora områden som bara är möjligt tillgängliga för båtburna? Och därmed också ständigt sträva efter att hålla skyddet för flora och fauna till minsta möjliga med anständigheten i behåll? Det föreliggande förslaget innebär följaktligen -ännu en gång (2012 minskades också skyddsarealen) - totalt en minskning av arealen fågelskyddade områden. Länsstyrelsen påpekar själv att en del av dessa ligger både inom Natura 2000 och BSPA-områden som utpekats som särskilda skyddsområden för fågellivet. Någon annan motivering för så utmanande förslag ges inte än: "Länsstyrelsen anser [...] att tillträdesförbud inte krävs för att bevara fågellivet."

Inkonsekventa slutsatser av redovisade inventeringar

En genomgång av de föreslagna -och icke föreslagna -förändringarna av fågelskyddsområdena med utgångspunkt i inventeringarna, visar också på en förbluffande inkonsekvens. Förslaget att ta bort Låga Bockskär från

fågelskyddsområdet 2 g saknar varje grund i inventeringen. I remissförslaget sägs att föreslagna förändringar är grundade på klassningen av olika områdens skyddsvärde. Skyddsvärdet grundas i sin tur på artrikedom, individrikedom samt förekomst av rödlistade arter. I inventeringsrapporten ingår Låga Bockskär i sektor B i skyddsområdet, som betecknas som den sektor där fågellivet är som rikast (inklusive fyra arter som finns på rödlistan) vid denna som vid tidigare inventeringar. Det saknas helt grund för denna decimering av ett mycket värdefullt fågelskyddsområde, enligt min erfarenhet. Den baseras i mitt fall på kontinuerliga iakttagelser av fågellivet på ön, där jag bl.a. både medverkat till att -med stöd från Länsstyrelsen -jaga mink samt sätta upp skrak- och knipholkar. Mina uppföljningar av hur "mina" holkar använts visar både på lyckade och helt misslyckade häckningar. I en skrakholk fanns exempelvis 2020 tio övergivna ägg vilket kan betyda att honan fallit offer för en rovfågel när hon var ute och åt och aldrig kunde återvända för att ruva sitt "färdiglagda" näste. Sådana tillfälligheter kan sedan leda till att det vid länsstyrelsens inventeringstillfälle ser "fågelfattigt" ut och det läggs sedan till grund för att upphäva fågelskyddet.

Muntligen har Lars Gezelius menat att förslaget är baserat på senare inventeringar-2020-som inte har publicerats och som föranletts av en uppföljning av ansträngningarna att komma till rätta med minkproblemet. Till att börja med ifrågasätter jag att Länsstyrelsen gör rätt när de grundar sina beslut på "hemliga" underlag (när det inte gäller att skydda örn och uv).

Sedan undrar jag hur förslaget att ta bort Låga Bockskär hänger ihop med minkjakten; kan det vara så att när minken minskade MINSKADE även fågelbeståndet på ön och därmed behovet av fågelskydd? Det låter helt absurt och är det sant borde väl länsstyrelsen omedelbart upphöra med att stödja minkjakten, vilket inte har skett. Fågelskyddsområdet vid Tyxholmarna föreslås även att stympas i nordost -sektor C - där en liten grupp små holmar och skär enligt förslaget ska förlora fågelskyddet sedan det klassats som område med lågt eller måttligt skyddsvärde. Inventeringen redovisar, trots att området är litet och holmarna och skären också är små, fem olika fågelarter varav tre finns på rödlistan. Just detta område ingår för övrigt i ett pärlband med småöar från Betsholm i norr till Östens Sten i sydost -Själskär, Norrsjälbåden, Runnskär och Östenstensklabben - som föreslås upphöra att vara fågelskyddsområden. Samtliga uppges i inventeringen ha lågt eller måttligt skyddsvärde sedan fågellivet minskat markant i området. Samtidigt noteras att Norrsjälbåden 1997 härbärgerade en skrattmåskoloni som tio år senare hade ersatts av en koloni med silvertärnor förutom att de båda rödlistade arterna svärta och roska häckade på skäret. Jag vet också att det tidigare funnits en rik förekomst av ejder i det här området, i synnerhet på Själskär och Norra Köpskär. Iakttagelserna illustrerar mycket väl ett genomgående problem med att basera besluten om fågelskyddsområden på iakttagelser som görs av utsända tjänstemän från länsstyrelsen vid korta besök med åratals mellanrum. Medan vissa fågelarter är mycket stationära, flyttar andra gärna mellan öarna och slår sig det ena året ner på en ö för att nästa år bosätta sig på en annan, ofta i närheten. Det gäller exempelvis för krickor och svärta och andra andfåglar som hör hemma i det här området. De är inte heller så lätta att upptäcka eftersom de gärna gömmer sina bon i skrevor och buskar i motsats till måsfåglarna som lägger sina bon helt öppet. Det kan också påpekas att de här öarna också ingår i det område där länsstyrelsen ger stöd för minkjakt för att gynna fåglarnas häckningar. Det framstår som ologiskt att ge ekonomiskt stöd för häckningen på öarna med ena handen och samtidigt ta andra handen ifrån fåglarna genom att upphäva fågelskyddet.

Inkonsekvensen i förslagen kan även exemplifieras med en jämförelse med fågelskyddsområde 9 b där fågellivet på Stora Skarv också uppges ha minskat drastiskt sedan 2013 och där det tidigare har registrerats stora omväxlande mås- och tärnkolonier samt flera andarter. Trots att Stora Skarv är en av mycket få öar i inventeringen som betecknats med det rena omdömet LÅGT SKYDDSVÄRDE ska fågelskyddet kvarstå där. Fem arter redovisas i inventeringen varav en rödlistad medan exempelvis småholmarna SO Betsholm (sektor C i område 2 g) redovisar samma antal arter varav tre rödlistade. Att Stora Skarv ska vara kvar och sektor C vid skyddsområde 2 g ska bort, utan att några förklaringar ges, gör att det hela framstår som något slags fia med knuff.

Till obegripligheterna hör även att den ö i pärlbandet av småöar från Betsholm och ner till Östens sten, som betecknas som skyddsvärd - Yttre Brunnskär- inte föreslås som nytt fågelskyddsområde. Det borde det med tanke på den påtalade artrikedomen och förekomsten av tre rödlistade arter, bl a fem par svärta. Svärtan är betecknad som sårbar i rödlistan och av förslaget till beslut framgår att deras häckningslokaler i Östgötaskärgården "även fortsättningsvis" bör vara fågelskyddsområden. Yttre Brunnskär är inte idag ett skyddat område för sårbara och nära hotade fågelarter men borde bli det. Istället för att låta tillfälliga upp- och nergångar i fågelbestånden i allt mindre områden leda till ryckighet i fågelskyddet förordar jag att länsstyrelsen fredar större sammanhängande områden på längre sikt. Är det områden med lämpliga levnadsvillkor för hotade arter, där man känner till att de tidigare har häckat, så ökar också chansen till att de på sikt återkommer. Ett sådant större sammanhängande område borde inrättas från en linje från Betsholm och ner till Östens sten väster om raden av öar - Själskör, Yttre Brunnskär, Runnskär, Runnskärshällarna, Östenstenskubbarna och Östens sten - och österut. Det är ett område som redan idag är mycket lite besökt av båtfolket eftersom öarna där inte är direkt mysiga och lockande till sol och bad. Med fortsatt systematisk minkjakt - den 101:a minken sköts nyligen i området - och fortsatt uppsättning av holkar på de öar som har träd - kommer samtidigt ett stort och långsiktigt fredat område att erbjuda flera hotade fågelarter goda återetableringsmöjligheter.

Anspråksfull fragmentisering leder till systematiska minskningar av fågelskyddet Redan 2013 minskade den totala arealen av fågelskyddade områden i Östergötland och nu föreslås ytterligare en minskning av den totala arealen. De föreslagna minskningarna sker på flera platser genom att mindre delar av befintliga fågelskyddsområden naggas i kanten utan att några redovisade uppgifter i inventeringen förklarar varför. Redan idag framstår en del av fågelskyddsområdena som förunderligt detaljerat inventerade och redovisade genom den sektorsindelning som tillämpas. Det ger ett intryck av att länsstyrelsen verkligen har örn koll på varenda udde eller holme i hela skärgården. Med det föreliggande förslaget tar länsstyrelsen ytterligare ett anspråksfullt steg när det i flera fall nu föreslår att en eller flera delar av redan begränsade sektorer ska plockas bort från fågelskyddsområdet. Eftersom inventeringarna redovisas sektorsvis finns det ingen möjlighet att bedöma relevansen i förslag, som innebär att bara en del ska plockas bort. Inte heller av texten framgår vad det är som ligger till grund för borttagningen.

Det tidigare behandlade Låga Bockskär är ett sådant exempel och ytterligare två sådana återfinns i området 3a. Området redovisas i inte mindre än åtta sektorer varav B, E, F

och G betecknas som skyddsvärda i ett "överlag fågelrikt område". I två av dessa skyddsvärda sektorer ska nu stora delar plockas bort utan närmare motivering nämligen södra delen av Stora Äppelsätter i sektor B och Slåtenskär i sektor F. I det senare fallet kan det vara fråga om hela sektor F - det är omöjligt att avgöra av kartunderlaget - och det är alltså en sektor där det redovisas tio olika arter, varav tre rödlistade, och dessutom i förhållandevis stor mängd. Förutom de arter som redovisas i inventeringen är det känt bland bofasta att gravänder (nära hotade enligt rödlistan) gärna häckar i det stora stenröse som finns på Slåtenskär. Slåtenskär bör därför inte tas bort från det aktuella fågelskyddsområdet och inte heller södra delen av Stora Äppelsätter så länge inga skäl för åtgärden kan redovisas. Äppelsätter tillhör för övrigt de områden där jag med länsstyrelsens stöd satt upp ett fågelholkar för att gynna utsatta arters häckning. Varför ska för övrigt vattnet runt södra delen av Äppelsätter vara kvar inom fågelskyddsområdet medan landbacken på ön där fåglarna kan häcka ska bort? Omänskliga krav på övervakning och inventering

Det är många som redan inför 2012 år beslut påtalade svårigheterna att förstå länsstyrelsens förslag till både inrättande och borttagande av fågelskyddsområden. Många remissvar efterlyste då förklaringar till VARFÖR förändringar skulle göras. Jag misstänker att samma problem kommer att påtalas av flera än mig även inför årets beslut. Jag är inte heller ensam om att ha påtalat hur tillfälligheter och vissa fågelarters ombytlighet när det gäller häckningsplatser, leder till en ryckighet och oförutsägbarhet i fågelskyddet. Och det är inte bara till förfång för fåglarna utan även för de människor som rör sig i skärgården. Ju plottrigare och ju oftare fågelskyddsområdena kommer och går desto svårare blir det att upprätthålla både kunskapen om och motivationen att respektera fågelskydden. Kravet på länsstyrelsens få fågelexperter att hålla koll på hela skärgårdens fåglar och fågelskyddsområden genom att under kortare intensiva veckor med års mellanrum inventera ett urval av öar, framstår som närmast omänskligt.

Samtidigt finns det ju fortfarande dels ett fåtal yrkesfiskare och sedan länge bofasta skärgårdsbor liksom en del mycket fågelintresserade som sitter inne med stora kunskaper och erfarenheter. De befinner sig ständigt i skärgårdsområdet och gör kontinuerligt iakttagelser av djur- och fågellivet. Det borde vara möjligt för länsstyrelsens experter att bygga upp ett lokalt förankrat kunskapsnätverk som också skulle kunna engageras i mera systematiskt arbete för att inventera, kartlägga och rapportera både djur- och fågelbeståndens tillstånd och utveckling. Länsstyrelsens experter skulle därigenom både få möjlighet att föra ut sin egen expertkunskap till flera och samtidigt själva få del av kontinuerliga iakttagelser under de tider då de inte själva rimligen kan befinna sig i skärgården.

Med ett sådant arbetssätt skulle tilltron till länsstyrelsens bedömningar öka liksom motivationen att respektera de skyddsåtgärder som vidtas. Om flera visste varför olika förändringar föreslås skulle också spekulationerna om andra tänkbara grunder kunna undvikas. Som det är nu leder exempelvis delar av det aktuella förslaget till att det kopplas ihop med Söderköpings kommuns kungjorda planer på att tillåta en jätteexploatering av Bergön, som skulle innebära en "befolkningskoncentration" utan motstycke granne med ett av de allra känsligaste fågelskyddsområdena och stora Natura 2000-områden. När revideringsförslaget kommer bara veckor efter kungörelsen om exploateringsplanerna och innebär både borttagna fågelskyddsområden och nya passager tätt intill känsliga områden i Bergöns omedelbara närhet, uppfattas förslaget som ett beredvilligt tillmötesgående av exploateringen redan i förväg. När sedan inga

andra grunder för förändringsförslagen presenteras förstärks spekulationerna. De kanske är helt ogrundade men utan tillgång till andra förklaringar så kommer de att bestå och därmed också - den orättvisa? - misstron mot Länsstyrelsen.

Länsstyrelsens avväganden Aspöja området

Allmänna synpunkter

Allmänt vad gäller revidering av fågelskyddsområdena i skärgården anser Länsstyrelsen som tidigare att en sådan bör göras med intervall på omkring 10-år. Revideringen behövs eftersom fågelfaunan till del är dynamisk och föränderlig, det gör att skyddet kan anpassas till fågelförekomst. I detta fall ändras omkring 15 % av områdena och denna ändring gör att långt fler häckande par genom revideringen omfattas av fågelskydd. Fågelskyddet i skärgården har fått en bättre utbredning i förhållande till fågelförekomsten. Ställningstagandena om fågelskydd bygger i första hand på aktuell fågelförekomst i områdena och i princip inte alls av friluftslivets omfattning nu eller framgent. Öar med enstaka par av en rödlistad art leder inte automatiskt till att området ska vara fågelskyddsområde. Rödlistan (senast 2020) görs nationellt och förutom populationsstorlek väger även aktuell trend ganska tungt. Det innebär att flera ganska vanliga arter är rödlistade (exempelvis kråka, björktrast och grönfink). Fiskmåsen är t.ex. nu rödlistad som trots allt ännu är en allmän och väl spridd art i vår skärgård. Alla skär med fiskmås kan möjligt vara fågelskyddsområden.

Länsstyrelsen delar uppfattningen att det är avgörande att information om aktuella skyddsområden finns tillgängliga för allmänheten på olika sätt och att skyltningen i områdena är god.

Vad gäller inventering och metoder används den metod som är vedertagen för inventering av kustfåglar enligt Naturvårdsverkets undersökningstyp "Inventering av häckande kustfåglar". Metoden görs på sådant sätt att den går att upprepa på ett lika sätt år efter år och av nya inventerare. Utöver detta beaktas även annan information om specifika platser, t.ex. från Artportalen eller direkta kontakter. Länsstyrelsen bedriver också miljöövervakning på ett 40-tal fågelskär med tre-års intervall samt i ett antal s.k. "kustfågelrutor". Uppgifter från denna övervakning är också information som beaktas.

Vad gäller minkjakt har Länsstyrelsen arbetat med den frågan i flera skärgårdsområden sedan några år tillbaka och finansierat jaktinsatser efter mink på fågelskär. Denna verksamhet avser Länsstyrelsen att fortsätta med i samverkan med markägare och jakträttsinnehavare.

Områdesspecifika kommentarer

I området har länsstyrelsen efter förnyade inventeringar bedömt att Själskär, Runnskär och skör intill Östens sten ska kvarstå som fågelskyddsområden. Låga Bockskär, Äppelsäter, Slätenskär och skären nordost om Tyxholmarna har relativt få häckande par som inte motiverar fågelskydd. I närområdet tillkommer bl.a. ett fågelrikt område söder om St. Gåsskär. Passagemöjligheter vid Nyböte och Låga bockskär tas bort.

Missjö

Bengt Almqvist, Missjö

Vi har tagit del av ert förslag till revidering av fågelskyddsområden i skärgården. Vi har sett att det är en dramatisk utarmning av de traditionella kustfåglarna under senare år. Orsakerna till detta är säkert fler och samverkande. Efter många års arbete med fågelskyddsområden är det dock uppenbart att enbart denna åtgärd inte räcker för att skydda kustfåglarna. Mest påtagligt är gråtrutens och ejderbeståndets kollaps. Dessutom har de flesta vadare försvunnit. Arterna finns fortfarande kvar men med ytterst litet antal individer. De arter som verkat klara sig bäst är de fiskätande, som mellanskarv, tärnor och skrakar. Ni nämner kort att även predation har betydelse för vissa arters tillbakagång. Denna problematik har man säkert underskattat. Viktiga predatorer som mink, korp och havsörn klarar sig bra i området och har ökat.

Vi tycker det är bra att man nu erkänner även mycket små öars betydelse som viktiga häckningsplatser för t.ex. tärnor och vadare. Ett litet skyddat område kan gynna fågellivet över en större fjärd. Detta har vi påpekat vid tidigare revideringar och det är bra nu att flera sådana öar nu får ökat skydd mot störning.

Vi anser också att det är bra att man i beslutet upprepar att besöksförbudet inte gäller markägaren i samband med rimligt nyttjande av marken. Vi ser gärna att man i texten påminner om att detta är resultatet av en gammal frivillig överenskommelse där även markägarnas naturintresse ingår och man avstod från intrångsersättning för åtgärden.

Mot bakgrund av ovanstående accepterar vi för fastigheterna Missjö 1:5 och 1:9 länsstyrelsens förslag vad gäller utökning av fågelskyddet med Lilla Tärnskär, Sörbådan och Bockskär.

Bockskär och Röskär är de två öar som hyste de sista stora gråtrutkolonierna på fastigheterna. Där fanns då även gott om tillhörande and- och vadarfåglar. Här finns förhoppningsvis en möjlighet till återetablering av kolonierna om gråtrutbeståndet repar sig. Så vi förstår inte Länsstyrelsens förslag. Röskär är skyddat idag och där vill man ta bort skyddet medan Bockskär inte är skyddat och där vill man införa det. Öarna är ganska lika varandra, relativt exponerade, med branta stränder och låg vegetation i skrevorna. Vi anser att båda öarna ska ha fågelskydd med förhoppning om återetablering av trutkolonier. Trutarnas val av öar för kolonier är mycket specifikt och man ska inte underskatta de mekanismer som är inblandade där. Än idag är floran på dessa två öar starkt påverkad av de gamla koloniernas gödning. Kolonierna är dokumenterade där sedan närmare 200 år tillbaka. Alltså behåll Röskär och lägg till Bockskär.

Vad gäller minskningen av skyddet runt Tallskär anser vi att den södra ön, Tallskärs Krokskär fortfarande skall vara skyddad. Den ön är flack med mycket grässvålbunden mark. Den är också omgiven av relativt stora grundbottnar. Ön bildar också en liten skyddad lagun mot Stora Tallskär, lugn i de flesta vindförhållanden och borde vara skyddat som en helhet. Norra Tallskär är av helt annan karaktär. En högre ö med större vattendjup in på ön och mer exponerad.

Vi skulle egentligen helst se ett större sammanhängande värdefullt område med Tallskär, hållarna väster om Tallskär, Tallskärs Krokskär, Melbådarna, Yttre Melbådarna och Röskär som ett samlat centralt skyddat område för kustfåglarna.

Vi har också synpunkter på förslaget för öarna i närområdet och vill vi inte att skyddet tas bort från Dänningsskären. Det är en grupp öar med fina grundbottnar och även med vissa partier strandäng ut i havet som gör den till en bra plats för skydd och proviantering för kustfåglars ungvikar. Ön fick sitt fågelskydd förra revideringen och vi kan inte inse att det ska vara så kortsiktiga åtgärder att det nu så snart ska tas bort. Resultatet blir ju att statens egen fastighet, Missjö 1:3, som ju är naturreservat, snart inte har mycket fågelskyddad mark kvar med dagens förslag.

Länsstyrelsens avväganden Missjö-området

Länsstyrelsen beslutar att Röskär ska kvarstå då Länsstyrelsen i likhet med vad som ovan framförts bedömer att den har god potential att hysa kolonihäckande fågel efter restaureringsinsatser. Sydost om Röskär har Gråbåden under 2021 och -22 visat sig hysa stora antal häckande sjöfåglar, bl.a. skrântärna, roskarl och rödbena och ska därför vara fågelskyddsområde. Krokskär har vid upprepade tillfällen besökts 2021 och -22 och finner att den i dagsläget inte hyser annat än enstaka häckande sjöfåglar och får därmed utgå. Dänningsskären i Missjö naturreservat kvarstår som fågelskyddsområde efter inventeringar 2021.

Gryt

Peter Andersson, Ormö

Jag spenderar somrarna på Ormö i Valdemarsviks kommun. Länsstyrelsen föreslår ett nytt skyddsområde markerat som 24b, Själhällarna. Jag passerar området regelbundet och det finns mycket fågel i området. Men av de fåglar som håller till där, bedömer jag att det är 90% av Skarv. Att inrätta ett skyddsområde som i stort sett endast ytterligare skyddar och tillåter Skarven att föröka sig anser jag vara fel och direkt skadligt för fågellivet och inte minst fiskebestånden i området. Det finns redan öar och skär i området som väl kan illustrera nackdelen med skarvens utbredning. Jag uppmanar Länsstyrelsen att inte inrätta detta område som nytt skyddsområde.

Staffan Hamrén – Larsson, Breviks Säteri

Anledningen till samtalet var/är ju att jag ställer mig mycket tveksam, för att inte säga negativ, till vissa delar av de föreslagna ändringarna avseende fågelskyddsområden i Östergötlands skärgårdar. Jag kan konstatera att gott och väl hälften av de föreslagna indragningarna av fågelskyddet i nämnda skärgårdar drabbar fåglarna utanför

Hummelvik/Breviksnäs i södra skärgården. Jag bor på Breviksnäs, så jag vill påstå att jag har hygglig kännedom om de nu aktuella öarna. Det handlar här dels om hela eller delar av större öar, dels hela fågelskär. Störningskänslig fauna på dessa öar. Är de inte skyddsvärda längre?? Vad gäller andfåglaerna vet vi ju att det spelar stor roll om fritidsbåtarna frekventerar deras häckningsöar (därav skyddet!) se t.ex. som illustration område 21e där område A, B, D och E är skyddade. Här finns en värdefull fågelfauna. Jämför med område C, som är oskyddad och där fritidsbåtar beroende på aktuella vindriktningar besöker öns stränder i alla väderstreck. Inte ett endaste andpar har registrerats här! Sådan utarmning riskeras nu även på område 21c och 21d, område A, C och D. Vill Ni verkligen det?

Vet ej hur medvetna Du och övriga fågelvänner på Länsstyrelsen är om den nya detaljplanen på Hummelvik. Här skall uppföras 34 fastigheter för året runt boende! Samtliga med båtplatsmöjlighet. Detta skapar naturligtvis ännu större risk för båtstörningar på öarna från mycket tidig vår, till skillnad från de sedvanliga fritidsbåtarna, hörandes längre ifrån, som ju brukar anlända först runt midsommar. Om något behöver därför skärgårdsfåglaerna på dessa öar mer skydd, inte mindre än nu! Jag ber Er därför grundligt ompröva Ert förslag att avskaffa fågelskyddet i områdena 21c och 21d. Med förhoppning om ett positivt tillmötesgående för mina synpunkter i detta ärende.

Marianne Beve Nilsson

Såsom ägare till fastigheten Hägerö 1:12 så går jag helt emot länsstyrelsens beslut att upphäva fågelskyddet i områdena 21C samt 21D.

Sjöfåglaerna har ju minskat kraftigt vartefter och därför behövs dessa områden, speciellt som det ska uppföras ett flertal fritidshus men framförallt för de 34 åretruntbostäderna som ska byggas i omedelbar närhet. De personer som kommer att bosätta sig där gör det ju mycket för skärgården vilket kommer att öka båttrafiken och handredskapsfisket markant, samt även all rörlighet från Gryts varv med många vattenskotrar som framföres utan någon hänsyn till det vilda.

Med hågkomst hur det såg ut innan dessa områden blev fågelskyddade så var det många fritidsbåtar som låg i natthamn i Norra pinan, den långa och djupa viken på Melön. De vanliga sjöfåglaerna har ju tyvärr minskat mycket och det blir ju knappast bättre av att redan fågelskyddade områden tas bort.

Stora och lilla Totholmen har ju en alldeles unik skog som har varit orörd sedan mycket lång tid tillbaka och där den biologiska mångfalden är mycket stor. Att nu motivera borttagande av redan befintliga fågelskyddsområden med att det finns mindre med sjöfågel gör ju knappast saken bättre. Det finns ju så många områden både norr och söder ut där fritidsfolket kan vara så värna om vår natur och det vilda och låt dessa fågelskyddsområden vara kvar.

Länsstyrelsens avväganden Gryt

Länsstyrelsen har tagit del av ytterligare information i området samt genomfört ytterligare uppföljning. Med anledning av detta har några förändringar gjorts i

förhållande till remissförslaget. Hattö och Melön-St. Olsholmen kvarstår som fågelskydd som tidigare. På Själhällarna häckar 100-150 par av måsar, tärnor samt enstaka änder och vadare. Skarv kan säkerligen tidvis uppehålla sig på skäret, men de häckar inte.

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Östergötland antingen via e-post; ostergotland@lansstyrelsen.se, eller med post; Östgötagatan 3, 581 86 Linköping.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer,
- hur du vill att beslutet ska ändras, samt
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, ostergotland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 50 00. Ange diarienumret för detta ärende. Numret finns uppe till höger på första sidan.